

CULTUURNOTA GEMEENTE WIJCHEN

Gemeente
Wijchen

1. Samen maken we cultuur

Cultuur, inclusief kunst en cultureel erfgoed, heeft in al haar verschijningsvormen een betekenisvolle functie voor ons Wijchen. Cultuur bevordert het welzijn en de mentale gezondheid. Ze creëert een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Bij een theatervoorstelling in 't Mozaïek, op het dancefestival Emporium, in het museum of kunsthuis. Cultuur verbindt de diversiteit aan mensen die onze gemeente rijk is. Deelnemen aan cultuur is een manier om deel te nemen en vorm te geven aan de samenleving. Een breed culturaanbod maakt onze gemeente bruisender en aantrekkelijk om te wonen en te werken. Dat cultuur van waarde is, hebben we aan den lijve ondervonden tijdens de coronacrisis. Toen konden we ineens niet meer naar het museum, de bioscoop of de kermis. Ook samen muziek maken, dansen of naar het koor gaan was onmogelijk. Mensen raakten geïsoleerd, eenzaam of verveeld.

Onze culturele voorzieningen en evenementen brengen Wijchen tot leven. Ze bieden een plek voor verbeelding, ontplooiing, ontmoeting en vermaak. Je lacht bij het Ruinetheater in Batenburg. Je wordt geraakt door een verhaal in de bibliotheek. Je geniet van een festival - van Batenburg Baroque tot de Kasteelfeesten. Je wordt uitgedaagd door samen te spelen in het amateurtoneel of in het -orkest. Kunst in de openbare ruimte maakt de gemeente mooier, geeft oriëntatie en prikkelt de

fantasie. Cultuur kan ook mensen in een kwetsbare positie verder helpen. Een activiteit in de Culturele Broedplaats is hier een mooi voorbeeld van.

Het belang van cultuur wordt de komende jaren alleen maar groter. Er komen meer ouderen en meer eenpersoonshuishoudens. Onze samenleving wordt diverser. Nieuwkomers brengen nieuwe culturen mee.

We doen ons best om iedereen mee te laten doen in onze samenleving. De gemeente wil doorgroeien naar 50.000 inwoners. Cultuur is hiervoor van betekenis omdat ze uitnodigt tot contact en verbinding, ook tussen oude en nieuwe inwoners. En cultuur helpt tegen vereenzaming.

Tot slot wil ik een lans breken voor de vele vrijwilligers in onze Wijchense samenleving. Voor behoud van het cultureel aan-

bod, zoals in het erfgoed en voor cultuurparticipatie, kunnen we niet zonder deze vrijwilligers. Dankzij hun inzet leveren zij een betekenisvolle bijdrage aan een hechte Wijchense samenleving. Samen maken we het verschil. Samen maken we cultuur.

Bea Schouten
Wethouder cultuur

Bea Schouten,
fotograaf Dymph Essenstam

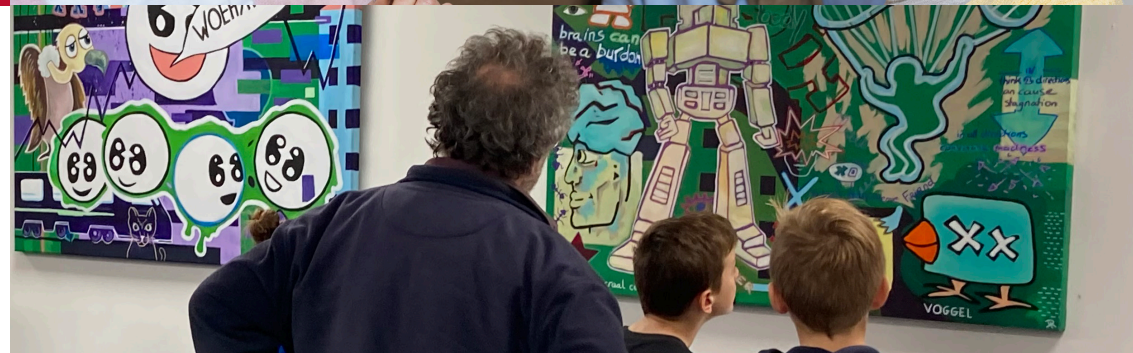
2. Samen verschil maken. Cultuur en het Coalitieakkoord 2022-2026

Voor deze cultuurnota is het coalitieakkoord een belangrijke bron. Met dit akkoord behouden we het mooie van Wijchen, terwijl we ook bouwen aan onze toekomst. Cultuur maakt hier wat ons betreft onderdeel van uit. Cultuur draagt zijn steentje bij aan het bouwen aan onze toekomst. Zo heeft Wijchen al veel te bieden aan kunst en cultuur voor inwoners en bezoekers. Onze historie verdient een plek in de schijnwerpers zodat iedereen ervan kan genieten. Wij zijn zuinig op onze kunst, cultuur en historie. In onze kunst en cultuur zien we onze lokale identiteit terug. Daar hechten we veel waarde aan. We vinden het ook belangrijk om aandacht te houden voor de rijke historie van Wijchen en al haar kernen. Daarom blijven we hierin investeren en houden we dit voor iedereen toegankelijk.

Daarnaast draagt deelname aan culturele activiteiten bij aan de mentale gezondheid van onze inwoners, en biedt het gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Wij vinden dat iedereen moet kunnen

werken aan een positieve gezondheid en kunnen meedoen in de samenleving. Een beperking mag daarin geen belemmering zijn. Activiteiten die bijdragen aan een gezonde leefstijl ondersteunen wij. We richten ons daarbij op alle leeftijden, met extra aandacht voor gezinnen met een krappe beurs. Om eenzaamheid tegen te gaan vergroten we de mogelijkheden voor ontmoeten voor alle leeftijden. Laagdrempelig en zo veel mogelijk in de buurt. Initiatieven die hieraan bijdragen krijgen onze steun. De gemeente zet zich in om te zorgen dat mensen met een beperking overal mee kunnen doen. We zetten ons ervoor in dat ouderen mee kunnen blijven doen in de samenleving. Tot slot, de jeugd heeft de toekomst. We zetten daarom actief in op kansengelijkheid voor kinderen.

Met dit in ons achterhoofd geven wij in deze cultuurnota onze visie op cultuur voor de gemeente Wijchen.

3. Leeswijzer

3.1 Wat verstaan we onder cultuur?

Cultuur is een uiting van de allerdiepste gedachten of zielenroerselen, van schoonheid en verfijning, of juist van confrontatie en rauwheid. Cultuur is alles wat door mensen is gemaakt om het delen van creatieve uitdrukkingsvormen, kennis, ervaringen en meningen, in het heden en het verleden. Cultuur is noodzakelijk voor de vorming van onze persoonlijke, lokale en nationale identiteit: wie zijn wij? Waar onderscheiden we ons in? Wat vinden wij belangrijk? Cultuur helpt om ons in te leven in de wereld van een ander.

De kunsten en het erfgoed laten ons het eigene met andere ogen zien. Schrijvers, theatermakers, filmers, ontwerpers en beeldend kunstenaars vertellen de verhalen over onze omgeving en de wereld. Ze dagen onze verbeeldingskracht uit. Dankzij hun beelden en verhalen kunnen we onze eigen voorstelling van de wereld kritisch toetsen en ontwikkelen.

Cultuur weerspiegelt onze samenleving. Wanneer onze samenleving verandert en bijvoorbeeld steeds diverser wordt, verandert de cultuur mee. Juist cultuur brengt vernieuwing in onze samenleving. Maar het is daarnaast ook belangrijk om het vertrouwde een plek te geven. Een samenleving die alleen vernieuwt, verliest zijn identiteit. Een gezonde samenleving

kent een evenwicht tussen het nieuwe en het vertrouwde. Een herkenbare leefomgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Onze monumenten, het rivierenlandschap, en historische gebouwen zijn bakens in een veranderende omgeving. Als we het hebben over cultuur in deze nota, dan bedoelen we daarmee het geheel van de volgende disciplines: muziek, beeldende kunst & architectuur, film, media & letteren, podiumkunsten, musea, en cultureel erfgoed (monumenten, archeologische vondsten en verhalen).

3.2 Opbouw van de nota

In deze cultuurnota staan we stil bij de culturele infrastructuur zelf en hoe cultuur en de culturele organisaties bijdragen aan de doelen van andere beleidsvelden en activiteiten waarin de gemeente actief is. Cultuurbeleid raakt ook het beleid voor monumentenzorg, archeologie of evenementen en marketing. Deze worden vastgesteld in andere nota's.

In hoofdstuk 4 presenteren we onze visie op cultuur. Aansluitend geven we in hoofdstuk 5 weer wat onze ambities zijn voor de komende jaren en welke doelen we stellen om die ambities te bereiken. Deze twee hoofdstukken vormen de kern van de nota. In hoofdstuk 10 eindigen we met een concrete uitvoeringsagenda waarin we nieuwe acties benoemen die

bijdragen om onze ambitie en de doelen te halen. De uitvoeringsagenda is inclusief prioritering en een financiële vertaling.

In de hoofdstukken 6, 7, 8 en 9 geven we de verdieping en de duiding waarop onze visie en ambities tot stand zijn gekomen. We laten ons hierbij leiden door wat we al hebben; door de maatschappelijke trends en ontwikkelingen alsmede behoeftes van onze inwoners en de culturele sector. Zo duiden we in de hoofdstukken 6, 7 en 8 de cultuur in Wijchen en de maatschappelijke en demografische ontwikkelingen in onze gemeente. In hoofdstuk 9 geven we een algemene culturele beschouwing op de waarde van cultuur.

4. Visie op Cultuur

Cultuur heeft in de eerste plaats een intrinsieke waarde. Uit haar intrinsieke waarde vloeien de maatschappelijke waarde, de ruimtelijke waarde en de economische waarde die wij aan cultuur hechten. In onze hedendaagse (volks)cultuur, en in ons erfgoed, zien wij onze lokale identiteit terug. Daar hechten we veel waarde aan. We houden daarom aandacht voor de rijke historie van Wijchen en al haar kernen.

Voor het individu is cultuur, erfgoed en kunstbeleving een belangrijke educatieve of vormende component. Het helpt mensen bij de ontwikkeling van hun cognitieve, emotionele en sociale vaardigheden. We zetten als gemeente in op cultuureducatie voor de jeugd opdat zij een brede kennis-making met cultuur krijgen. Zij bevinden zich in een kwetsbare en afhankelijke positie. Cultuurparticipatie is voor hun niet altijd vanzelfsprekend. Cultuur helpt om hun talenten te ontwikkelen en daardoor kansen in de samenleving te vergroten. In het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind staat het recht van het kind om volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven. Het is een opdracht voor de over-

heid om te bevorderen dat dit recht wordt verwezenlijkt; dat het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding wordt gestimuleerd.

Cultuur, met de kunstuitingen daarbinnen, is ook een krachtig instrument om in te zetten voor de samenleving. Cultuur draagt bij aan het saamhorigheidsgevoel en creëert betrokkenheid bij de samenleving. Er ontstaat meer begrip voor elkaars waarden, normen en (culturele) achtergronden. Dit belang wordt groter naarmate de diversiteit groter wordt. Culturele activiteiten creëren op een laagdrempelige manier ontmoeting en verbinding en laat groepen mensen buiten hun eigen 'sociale bubbel' kijken.

Cultuur draagt een steentje bij aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven waar we als gemeente voor aan de lat staan. Wij zien hierbij in het bijzonder cultuur als middel voor het vergroten van de *leefbaarheid in wijken en kernen*, het verminderen van *kansenongelijkheid*, en het stimuleren van de *positieve gezondheid*; cultuurparticipatie bevordert preventief de positieve geestelijke en –in bepaalde mate– de fysieke gezondheid van onze inwoners. We bevorderen en stimuleren daarom cultuurparticipatie en cultuurbeleving door onze inwoners. We streven ernaar om voldoende voorzieningen met een gedifferentieerd aanbod in stand te houden dat aansluit bij de vraag van onze inwoners. Wij zien het als onze missie om de ervaren drempels

hierbij zoveel als mogelijk weg te nemen. In het bijzonder hebben we aandacht voor cultuurparticipatie onder jeugd/jongeren en onder ouderen.

Voor een grote groep mensen is het vanzelfsprekend om actief deel te nemen aan culturele activiteiten. Maar voor een deel van onze inwoners is dit niet zo omdat zij drempels ervaren. Mensen met een laag inkomen kunnen een financiële drempel ervaren. Laaggeletterden worden geconfronteerd met informatieve en digitale drempels. Mensen met een beperking ervaren vaak fysieke drempels. Jongeren vinden niet vanzelfsprekend aansluiting bij het bestaande aanbod van culturele activiteiten. Een deel van de jongeren heeft moeite om mee te komen. Ze zijn sociaal minder weerbaar of kampen met mentale gezondheidsproblemen. Dat is verergerd door de coronacrisis. Zij kunnen een steuntje in de rug goed gebruiken. Cultuurparticipatie helpt mee bij een mentaal gezond leven.

Wij richten ons ook op ouderen omdat Wijchen bovengemiddeld vergrijsd. Vergrijzing brengt voor de samenleving uitdagingen met zich mee. Wij zien cultuur als een van de middelen die bijdraagt aan het vitaal ouder worden.

Tot slot zien we de economische waarde van cultuur. Daarmee bedoelen we dat investeren in cultuur loont en meerwaarde oplevert voor de woonomgeving, werkgelegenheid, innovatie, het vestigingsklimaat en

de recreatiewaarde. Cultuur levert directe werkgelegenheid op. Daarnaast zorgen de bestedingen van bezoekers voor een impuls aan de lokale economie en werkgelegenheid die dankzij de culturele instellingen wordt gegenereerd. Zonder cultuur en erfgoed is onze gemeente minder aantrekkelijk om er te wonen, te werken en te bezoeken.

Om deze redenen geven we cultuur een vaste basis in Wijchen. Het is het waard om in cultuur te blijven investeren en om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren die daaraan bijdragen, ook als de gemeente financieel in zwaarder weer komt. Hier hoort ook bij dat kunstenaars en medewerkers van culturele instellingen eerlijk worden betaald voor het werk dat ze doen. Fair pay – oftewel reële tarieven zoals we dat in het sociaal domein noemen – dat moet het uitgangspunt zijn in onze subsidieverstrekingen. Vernieuwing en samenwerking in en buiten de culturele sector vinden wij van essentieel belang om de culturele infrastructuur weerbaar te houden. Ook bij toekomstige tegenwind. Dat is de les die corona ons heeft geleerd.

Maar de gemeente doet het niet alleen. Wij willen uitvoering geven aan het cultuurbeleid samen met onze inwoners en onze culturele partners. Voor de instandhouding van het cultureel aanbod en het bevorderen van cultuurparticipatie kunnen we niet zonder de inzet van vele vrijwilligers in de cultuur- en erfgoedsector. Wijchen is samen cultuur maken.

5. Ambities en doelen

AMBITIES:

- De basis van de culturele infrastructuur is op orde.
- Ieder kind kan deelnemen aan een breed en hoogwaardig aanbod van cultuureducatie.
- De sociale binding en inclusie alsmede het welzijn van onze inwoners versterken door cultuurparticipatie te bevorderen.

Op basis van de hierboven uiteengezette visie op cultuur, formuleren we drie ambities. Om deze ambities waar te maken, stellen we ons een aantal doelen.

5.1 Ambities

Vanuit onze visie, en op basis van de trends en ontwikkelingen hebben we drie ambities van waaruit we onze acties formuleren.

A. De basis van de culturele infrastructuur is op orde.

Zonder culturele sector valt er weinig te participeren en valt er niets te zien en te beleven. We streven ernaar om voldoende voorzieningen met een gedifferentieerd aanbod in stand te houden dat aansluit bij de vraag van onze inwoners. Dat is goed voor het welzijn van onze inwoners en het is goed voor onze lokale economie. Publieke financiering in de culturele sector is een noodzakelijke voorwaarde om de basis te leggen van een culturele infrastructuur en voor de kern van de culturele activiteiten.

Wij versterken de culturele infrastructuur door de vorming van een netwerk dat samenwerking bevordert binnen de infrastructuur en dat verbindingen legt met andere sectoren, zoals het sociaal domein. Het netwerk heeft voor de gemeente een signalerende functie om op te halen wat er in de cultuursector leeft.

B. Ieder kind kan deelnemen aan een breed en hoogwaardig aanbod van cultuureducatie

Vanuit de visie dat cultuur bijdraagt aan kansengelijkheid en talentontwikkeling borgen we voldoende en kwalitatief hoogwaardig aanbod van cultuureducatie voor kinderen. We vinden dat cultuureducatie een goede en vaste plek moet hebben in het curriculum van het onderwijs (cultuur is een vak!). Hierbij is ons uitgangspunt om een verbinding te maken tussen culturaanbieders, basisonderwijs en voortgezet onderwijs – inclusief speciaal onderwijs - en een verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie (verbreden van binnen naar buiten).

C. De sociale binding en inclusie alsmede het welzijn van onze inwoners versterken door cultuurparticipatie te bevorderen.

Cultuur heeft een belangrijke rol bij het bevorderen van participatie: het activeert mensen en brengt mensen samen. Dat is goed voor het welzijn en welbevinden van mensen en voor de samenhang in dorpen en wijken. Cultuur draagt zodoende bij aan verbondenheid. We verbinden het cultuurbeleid ook aan opgaven in het sociaal domein, vooral in de wijken en dicht bij de mensen. Denk aan het bestrijden van eenzaamheid, het bevorderen van gezondheid en het bevorderen van toegankelijkheid van het culturele

aanbod voor mensen met een beperking. We gaan dit aan vanuit een inclusieve grondhouding waarbij ook de bereikbaarheid van voorzieningen van belang is. Wij vinden het belangrijk dat iedereen cultuur kan beleven en ervaren, ongeacht leeftijd, inkomen, achtergrond en woonplaats. Daarvoor willen we drempels wegnemen die cultuurparticipatie belemmeren. We gaan hierbij uit van de leidende principes volgens ons Gezond en Actief Leven Akkoord.

5.2 Waar willen we naartoe?

Wat willen we gaan doen om deze ambities te realiseren? Welke doelen stellen we?

A. De basis van de culturele infrastructuur is op orde.

We blijven investeren in die basisvoorzieningen waarvan wij vinden dat ze op cultureel vlak aanwezig moeten zijn in onze gemeente. Wij houden die voor iedereen toegankelijk. De basis van de culturele infrastructuur is de “hardware”. Het aanbod waar cultuur beleefd en gemaakt wordt. Wij willen hiervoor het volgende doen.

1) De basisvoorzieningen in de culturele infrastructuur in stand houden.

Wij verstaan onder een basisvoorziening een voorziening die gewoonlijk aanwezig is in alle gemeenten en waarvan door een

zeer grote groep inwoners van alle leeftijden en geledingen gebruik wordt gemaakt. Een basisvoorziening draagt bij aan het participeren als volwaardig burger in de samenleving. We rekenen een bibliotheek, theater, cultureel erfgoed (zoals museum en historische vereniging), amateurkunst en beeldende kunst tot de basisvoorzieningen in de Wijchense culturele infrastructuur. Hier zijn we zuinig op. We subsidiëren instellingen voor de instandhouding van de basis. We vertrouwen erop dat zij dit doelmatig en doeltreffend doen.

¹ De leidende principes zijn:

- ☐ We gaan uit van positieve gezondheid;
- ☐ We ondersteunen positief;
- ☐ We luisteren naar inwoners en professionals;
- ☐ We besteden aandacht aan kwetsbare momenten in de levensloop;

2) Een sterker cultureel netwerk door het creëren van een cultuurplatform.

We willen toe naar een sterker cultureel netwerk. We faciliteren een cultuurplatform.

Dit sluit aan bij de behoefte die er in de cultuursector is aan een netwerk-/denktank- overleg in de infrastructuur. Naast netwerkvorming binnen de culturele sector worden er verbindingen gelegd met het sociale domein, de creatieve industrie, en het MKB. Voor de gemeente heeft het cultuurplatform ook een signalerende functie voor wat er speelt in de sector. Het platform wordt gecoördineerd door een cultuuraanjager annex cultuurcoach. De cultuurcoach is de verbinder. We gaan onderzoeken, samen met de cultuursector, hoe dit platform onder aansturing van de cultuurcoach het beste kan functioneren.

3) Meer beleving van ons erfgoed in combinatie met het landschap geeft karakter aan onze gemeente en kan haar identiteit versterken.

We kunnen in Wijchen trots zijn op ons verleden, dat teruggaat tot in de vroege prehistorie. Met het erfgoed van de continue bewoningsgeschiedenis van dit gebied willen we zorgvuldig omgaan. Het verhaal van de vroege bewoning is immers medebepalend geweest voor de ontwikkeling van de dorpen en van het omringende landschap. Zonder geschiedenis geen toekomst. Om de beleefbaarheid en toegankelijkheid van de lokale historie verder te vergroten en onder een groter publiek te brengen, kunnen mogelijkheden

worden benut om een beeldende vertaling te geven aan de archeologische waarden door het inpassen ervan in de omgeving. De eigen geschiedenis is niet alleen leuk, de belangstelling ervoor is ook een economische factor en het gebruik ervan in de ruimtelijke inrichting verschaft identiteit en draagt bij aan de sfeer en kwaliteit.

Er is een traditionele manier om archeologie zichtbaar te maken: bijvoorbeeld het aanleggen van straatpatronen, of het inbrengen van contouren van een vroeger gebouw, of door reconstructies. Er is ook een manier om de verbeelding meer te laten spreken, waarbij de geschiedenis inspiratiebron is voor de vormgever, de landschapsarchitect, de ontwerper, de beeldend kunstenaar. In veel gevallen zal het een mix kunnen zijn. Ons rivierenlandschap en de cultuurhistorie zijn een kernkwaliteit. De opgave ligt er om de landschappelijke en cultuurhistorische beleefbaarheid te versterken.

Voor de zichtbaarheid en de beleefbaarheid belichten we vooral de prehistorie, het Romeinse verleden, de Middeleeuwen, en (de strijd tegen) het water. In het beleefbaar maken van het Romeins verleden liggen kansen voor Wijchen in regionaal verband. We sluiten hiervoor aan bij het Masterplan Romeins verleden dat de gemeenten in de Groene Metropool Regio in samenwerking met provincie Gelderland hebben ontwikkeld. Via het beleidsprogramma toerisme wordt dit nader uitgewerkt.

In het bijzonder willen we onderzoeken hoe we archeologie voor jongeren aan-

trekkelijker kunnen maken. Met de gebruikelijke manieren om archeologie in beeld te brengen is het best lastig om jongeren enthousiast te krijgen.

4) Meer beeldende kunst in de openbare ruimte.

Kunst in de openbare ruimte draagt bij aan een prettige woon- en leefomgeving en kan bijdragen aan de mentale gezondheid. We willen het kunstbeleid weer activeren nadat de gemeenteraad in 2010 besloot om geen nieuwe kunstwerken in de leefomgeving te plaatsen. We nemen als uitgangspunt om in elke wijk en kern kunst in de openbare ruimte te hebben.

B. Ieder kind kan deelnemen aan een breed en hoogwaardig aanbod van cultuureducatie.

We stimuleren cultuureducatie voor de kinderen in onze gemeente over de band van het onderwijs en in de vrije tijd.

1) Een sterke positie van cultuureducatie in het onderwijs.

Onze scholen maken cultuureducatie voor kinderen toegankelijk. Wij borgen voldoende en kwalitatief hoogwaardig aanbod van cultuureducatie, ook naar de toekomst toe, afgestemd op de lokale behoefte van het onderwijs. Wij zien het Cultuurknooppunt hiervoor als een cruciale schakel. Hier komen alle culturele organisaties die actief zijn in amateurkunst, cultuurparticipatie of cultuureducatie samen. We willen samen met het onderwijs het Cultuurknooppunt in staat blijven stellen om zijn intermediaire rol voor cultuureducatie te vervullen.

Hiervoor kijken we ook naar een regionale inbedding van het cultuurknooppunt.

Om ieder kind de kans te geven zich optimaal te ontplooiën is een soepele overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs belangrijk. Ook op het gebied van cultuureducatie is hier winst te behalen. Wij zien kansen liggen voor het onderzoeken en ontwikkelen van doorlopende leerlijnen. Wat is er al ervaren in het basisonderwijs en hoe kan dat een doorstart krijgen binnen het voortgezet onderwijs? Dit geldt voor verschillende kunst disciplines, maar bijvoorbeeld ook voor lokaal erfgoed. Het cultuurknooppunt kan in dit proces een rol vervullen om voor partijen inzicht te geven maar ook door het contact met de (lokale) aanbieders waar de scholen mee samenwerken.

Samenwerken met het voortgezet onderwijs vraagt om een andere aanpak dan samenwerken met het basisonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs kan het Cultuurknooppunt zich meer opstellen als een sparringpartner en een kenner van de lokale aanbieders. Het cultuurknooppunt kan het voortgezet onderwijs ondersteunen door het adviseren over en organiseren van culturele activiteiten, voorstellingen en (lokale) cultuureducatieprojecten. Een VOS-school heeft kunstvakdocenten in dienst, maar soms lukt het hen niet om de lokale samenwerking te vinden. Het is van belang om samen te onderzoeken welke vragen, wensen en kansen er liggen waar het Cultuurknooppunt in kan ondersteunen.

2) Muziek in en buiten de klas.

Wat we nu al doen voor muzikeducatie zetten we voort. Samen muziek maken en beleven stimuleert de individuele ontwikkeling, en vergroot de sociale samenhang in onze gemeente. Muzikeducatie is daarvoor belangrijk, en verdient onze aandacht. Zonder gemeentelijke bijdrage komt de toegankelijkheid van muziekonderwijs onder druk te staan. De gemeente kent (nog) een rijke muzikale traditie/aanbod van klassiek tot populaire muziek.

We investeren in muzikeducatie in het basisonderwijs zodat muziekles gegeven wordt door gekwalificeerde en vakbekwame muziekdocenten, die daarvoor een eerlijke betaling ontvangen. Het basisonderwijs neemt daarnaast deel aan de

landelijke stimuleringsregeling “Cultuureducatie met Kwaliteit.” Het cultuurknooppunt coördineert het muziekonderwijs in de scholen en de leerorkesten die samen met de muziekverenigingen in naschoolse tijd aan leerlingen worden geboden.

Wie verder wil met muziek, kan dat buiten school doen. We ondersteunen in het huidige beleid de muziekverenigingen. Maar we zien een terugloop in bereik bij de traditionele muziekverenigingen. Jeugdorkesten hebben het moeilijk. Voor andere vormen van muziek is het aanbod niet altijd toegankelijk voor kinderen. Een deel van de ouders kan het niet betalen. Voor een deel is er gebrek aan voldoende en adequaat geschoolde muziekdocenten. We willen onderzoeken hoe we de toe-

gankelijkheid van muzikeducatie kunnen borgen. We bekijken of de huidige systematiek nog voldoet bij de behoefte naar muzikeducatie. We onderzoeken hoe we talentontwikkeling kunnen stimuleren bij kinderen en jongeren in de leeftijd van het voortgezet onderwijs.

C. De sociale binding en inclusie alsmede het welzijn van onze inwoners versterken door cultuurparticipatie.

Ons doel is het bevorderen en stimuleren van de actieve en passieve kunstbeoefening en cultuurbeleving door onze inwoners. Iedereen die wil, moet mee kunnen doen. We maken hierbij gebruik van de leidende principes in ons GALA Akkoord.

1) Versterking van de structuur voor amateurkunstbeoefening.

We zien dat amateurkunstbeoefening nog steeds behoorlijk is op basis van landelijk onderzoek. Daarentegen zien we een afname van amateurkunstbeoefening binnen ons verenigingsleven. Het aantal vrijwilligers loopt terug en een nieuwe groep of generatie vrijwilligers heeft vaak te weinig tijd. We onderzoeken hoe we de amateurkunstbeoefening kunnen versterken. We willen een ondersteuningsstructuur voor het amateurkunstveld teneinde amateurkunstgroepen (cultuurbeoefening in groepsverband in alle vormen) vitaal en toekomstbestendig te maken. Ze sluiten wat betreft artistieke inhoud en organisatievorm aan bij nieuwe manieren van cultuurbeoefening. Een verenigingsondersteuner helpt bij bestuurlijk-organisatorische uitdagingen en het vrijwilligersbeleid.

Het gaat dan om zaken als het werven van vrijwilligers voor activiteiten en bestuursleden, hoe om te gaan met diverse codes, zoals good governance en de AVG, subsidieverwerving, belastingzaken et cetera.

2) Meer verbinding maken met het sociaal domein.

We maken een plan voor de integratie van cultuur in het sociaal domein. We nemen dit op in het programma voor het Gezond en Actief Leven Akkoord en de Brede combinatieregeling. We willen de verbinding stimuleren door hiervoor projecten te ondersteunen. Dit kan door het instellen van een cultureel ontwikkelfonds waaruit financiering beschikbaar wordt gesteld voor samenwerking op projectmatige basis.

Cultureel ontwikkelfonds

Om de samenwerking binnen de culturele sector te versterken, en om verbindingen te leggen tussen de culturele sector en het sociaal domein, zien wij projectmatig werken als een vruchtbare manier. Projecten die deze samenwerking versterken, financieren we uit een cultureel ontwikkelfonds. Hoe we projecten selecteren en financieren, moeten we nader uitwerken. Een methode is om aan te sluiten bij de subsidieregeling die we optuigen binnen ons GALA. Een andere manier is een aanpak vergelijkbaar met ons lokaal sportakkoord.

Voor de eerdergenoemde cultuurcoach zien we een taak weggelegd in het projectmatig werken.

De cultuurcoach legt de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein, en bevordert cultuurparticipatie in de wijken en kernen. De aandacht van de cultuurcoach is voornamelijk preventie-gericht. De cultuurcoach gaat vanuit het perspectief van sociaal maatschappelijke vraagstukken aan het werk vanuit thema's als overlast, eenzaamheid, sociale uitsluiting en persoonlijke beperkingen. Het is zijn taak om verbinding tussen jongeren, ouderen of kwetsbare doelgroepen te laten ontstaan met concrete en haalbare sociaal-artistieke projecten en programma's. Aangezien wij binnen cultuur inzetten op een zo groot mogelijk bereik en participatie van alle inwoners van onze gemeente, draagt de cultuurcoach hiermee bij aan cultuurdeelname onder kwetsbare groepen. De diversiteit van onze inwoners, de verschillen in behoeften en het zorgdragen voor inclusie staan daarbij centraal.

In samenwerking met het Cultuurknooppunt en het op te richten cultuurplatform zal een mooi aanbod ontstaan voor onze kwetsbare inwoners en zal de cultuurparticipatie van deze groep toenemen. Daarmee zal er ook meer samenwerking ontstaan binnen de culturele infrastructuur, en komt er in het aanbod van de kunstuitingen steeds meer aandacht voor inclusie en diversiteit in aanbieders en aanbod.

3) Meer cultuurparticipatie door jongeren.

We bevorderen cultuurparticipatie onder jongeren. Hierbij willen we vooral aansluiten bij wat de behoefte is van jongeren. Om jongeren te bereiken willen we gebruik maken van een platform als Young Wijchen. Dit platform is opgezet voor en door jongeren om meer met cultuur te doen.

Voorwaarde is dat het platform voldoende representatief is samengesteld met Wijchense jongeren. Young Wijchen wordt ondersteund door het jongerenwerk van Meervoormekaar.

In september 2023 zijn we begonnen met het project Kunstbende. Kunstbende is een creatieve community voor jongeren van 13 tot en met 19 jaar, en op middelbare scholen in Nederland. Het is een landelijke netwerkorganisatie onderverdeeld in provinciale onderafdelingen. Kunstbende zet in op:

- het vergroten van cultuurparticipatie onder jongeren in Gelderland;
- op talentontwikkeling; en
- op het netwerk waarbij ontmoeting plaatsvindt tussen jonge makers online en offline en verbinding gemaakt wordt met de (lokale) creatieve en culturele industrie en infrastructuur.

Een van de beoogde effecten van Kunstbende is dat het jongerenplatform nieuwe aanwas kan krijgen.

4) Minder drempels om cultuurparticipatie te vergroten.

Er zijn mensen die niet deelnemen aan cultuur omdat zij hiertoe niet in staat zijn vanwege fysieke beperkingen. In onze Inclusie-agenda hebben we vastgelegd dat iedereen meetelt en dat iedereen die wil, mee kan doen. Om dit te bereiken zorgen we ervoor dat onze culturele accommodaties fysiek toegankelijk zijn voor iedereen. Maar ook dat belemmeringen voor slechthorenden of voor mensen die

slechtziend zijn, zoveel als mogelijk worden weggenomen. Daarnaast gaat het om het gebruik van duidelijke taal, voor inwoners die laaggeletterd zijn.

Inclusief betekent ook dat we meer diversiteit in de culturele activiteiten of op het podium willen bevorderen. Bijvoorbeeld door aandacht te besteden aan onderwerpen als discriminatie, psychische problemen en racisme. Er staan minder mensen met een zichtbare beperking op het toneel. Je ziet minder vaak iemand met een verstandelijke beperking deel uitmaken van een muziekvereniging. Iedereen telt mee, en we willen kwetsbare mensen zoveel als mogelijk deel laten uitmaken van het 'gewone' culturele leven.

Er zijn mensen die niet deelnemen aan cultuur omdat zij de kosten hiervoor niet kunnen betalen. We bieden via het minimabeleid hierin al ondersteuning. Zo kunnen volwassenen die een inkomen hebben tot 110% van het sociaal minimum een beroep doen op de geld-te-rug-regeling. Dit bedrag kan ook worden gebruikt om kosten voor cultuurdeelname te betalen. Het is een inkomensvraagstuk of de hoogte van de regeling voldoende is. We kunnen vanuit cultuur mensen op attenderen dat de mogelijkheid er voor cultuurdeelname is. Voor kinderen hebben we specifieke regelingen op het gebied van cultuurparticipatie. Daarnaast is er de kindregeling voor kinderen in huishoudens tot 120% van het sociaal minimum. Dit bedrag kan ook worden gebruikt om kosten voor cultuurdeelname te betalen.

6. Cultuur in de gemeente Wijchen

6.1 Cultureel aanbod

Beeldende kunst

In de gemeente zijn meerdere culturele partijen (georganiseerd dan wel zelfstandig ondernemers) actief op het gebied van de beeldende kunst. Zoals:

- Kunstkring Wijchen van stichting Kunstpromotie Wijchen. De Kunstkring is in 2015 gestart om kunst in Wijchen op de kaart te houden. De inzet is om laagdrempelige activiteiten over beeldende kunst te organiseren voor iedereen die daarin interesse heeft. In het koetshuis heeft zij haar expositieruimte.

- Stichting Kunst2stream organiseert jaarlijks in de zomermaanden kunstexposities in de Oude of St Victor-kerk in Batenburg.
- Kunstmarkt Wijchen biedt een keer per jaar in de Kasteeltuin plek voor kunstenaars om hun werk te presenteren, en te verkopen aan het publiek. De Kunstmarkt streeft naar een breed en afwisselend aanbod van kunstwerken.
- Stichting Culturele Broedplaats Wijchen is een plek waar kunstenaars en creatieve en culturele bedrijven, in de ruimste zin des woords, samen komen en werken. Het is een plek waar beginnende culturele ondernemers de ruimte krijgen om te groeien en zichzelf in de markt te zetten

Cultureel erfgoed

In de gemeente zijn meerdere instellingen actief op het gebied van behoud, onderzoek en het in beeld brengen van het cultureel erfgoed. Zoals:

- Historische vereniging Tweestromenland bevordert in zo breed mogelijke kring de belangstelling voor de geschiedenis in al haar aspecten en in ieder opzicht, in het bijzonder van het werkgebied, het Land van Maas en Waal en het westelijke deel van

het Rijk van Nijmegen. Voor studie en onderzoek van de streekgeschiedenis en genealogisch onderzoek is het documentatiecentrum van de vereniging op vaste tijden voor bezoekers opengesteld.

- Heemkundekring Pagus Balgoye bevordert de belangstelling voor de kennis van de omgeving van Balgoij, de mensen die er gewoond hebben, de gebruiken en heemkundig waardevolle overblijfselen.
- Stichting Batenburgs Erfgoed staat voor het onderzoeken, verzamelen, bewaren en stimuleren van cultuuruitingen, die te maken hebben met Batenburg en/of haar bewoners.
- Stichting Wighene bewaart historische foto's over Wijchen en haar inwoners.

- AWN, Nederlandse Archeologievereniging afdeling Nijmegen en omstreken, die ook binnen Wijchen actief met archeologisch onderzoek bezig is, en vooral met vrijwilligers meewerken bij archeologische opgravingen.
- Geldersch Landschap met kasteel Hernen en kasteelruïne Batenburg.

Film

Binnen deze discipline vinden we in Wijchen een aantal aanbieder, zoals:

- Bioscoop Cinema Roma, waar de gangbare films van nu worden getoond.
- Cineclub Wijchen. Een vereniging met 400 leden die filmhuis-films vertoont voor haar leden; films die veelal niet in de reguliere bioscopen op de programmering staan.
- Fotoclub Wijchen. Een vereniging met 25 leden die zich bezighoudt met hobby-fotografie.
- Stichting Tweestromenland in Beeld en Geluid. Deze stichting opereert vanuit het Land van Maas en Waal en is onlosmakelijk verbonden met cineast Jos Kruisbergen. Hij maakt documentaires over "het gewone leven" in het Land van Maas en Waal.

Media en letteren

Op het gebied van media en letteren hebben we **Bibliotheek Wijchen**. De bibliotheek is een laagdrempelige en neutrale toegangspoort tot kennis, informatie en lezen. De focus van de bibliotheek ligt op drie actuele maatschappelijke opgaven. Deze opgaven vormen het referentiekader voor de Bibliotheek Wijchen. De drie maatschappelijke opgaven zijn:

Opgave 1: Geletterde samenleving - Bevorderen geletterdheid en leesplezier

Opgave 2: Participatie in informatie samenleving - Digitale inclusie en digitaal burgerschap

Opgave 3: Leven lang ontwikkelen - Basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid

Vanuit deze opgaven draagt de bibliotheek bij aan leesbevordering en leesplezier. Alles staat of valt met basisvaardigheden lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. De overheid zet al geruime tijd breed in op de digitale samenleving, om te voorkomen dat mensen worden buitengesloten, maar zeker ook om digitale diensten voor iedereen makkelijker te maken. De bibliotheek speelt ook een voorname rol in de preventieve aanpak van laaggeletterdheid. Een flinke groep Nederlanders heeft moeite met lezen en schrijven. Door laaggeletterdheid aan te pakken en digitale vaardigheden te bevorderen, verbeteren we de zelfredzaamheid van onze burgers.

De bibliotheek krijgt ook te maken met veranderingen. Die betreffen de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) en het voornemen van de omzetting van de bevorderingsplicht naar een zorgplicht. Vanaf 1 januari 2023 hebben de gemeenten reeds een nieuwe verantwoordelijkheid en regierol ten aanzien van de IDO. Zodoende wordt bijgedragen aan een samenleving waarin iedereen digitaal kan meedoen. Daarnaast is er het voornemen dat per 2025 in de wet wordt vastgelegd dat gemeenten en provincies een zorgplicht krijgen om hun inwoners toegang tot een toekomstbestendige bibliotheek te garanderen. De zorgplicht draait om de noodzaak het netwerk van fysieke bibliotheken kwantitatief en kwalitatief te versterken.

Musea

In het gerestaureerde kasteel Wijchen is **Museum Kasteel Wijchen** gehuisvest. Het museum vervult voor onze gemeente belangrijke functies van presentatie, conservering en educatie van de lokale en regionale geschiedenis en archeologie. Het verhaal van het museum omvat de lokale en regionale bewoningsgeschiedenis, archeologie, museumtuin de Tuun, en het vertelt over de geschiedenis van kasteel Wijchen en zijn bewoners. Het museum heeft een vaste tentoonstelling en daarnaast wisselende exposities. De organisatie van het museum bestaat uit een kleine professionele staf en uit ruim 90 vrijwilligers. Jaarlijks ontvangt het museum rond 15.000 bezoekers. Het museum ontvangt van de gemeente een budgetsubsidie.

Buiten onze gemeente, in Beneden-Leeuwen is **Museum Tweestromenland** gevestigd. Dit museum vertelt het leven van het land van Maas en Waal en ontvangt structureel subsidie van de gemeenten West Maas en Waal, Druten, Wijchen en Beuningen.

Muziek

Er is een gevarieerd muzikaanbod in onze gemeente. Het gaat om organisaties die zelf muziek maken en deze presenteren voor publiek, en organisaties die muziekevenementen programmeren in uiteenlopende muziekgenres. In het muzikaanbod zijn zowel vrijwilligers als professionals actief.

In Wijchen hebben we een breed palet aan (gesubsidieerde) amateur muziekverenigingen en –koren, zoals:

Muziekverenigingen: Harmonie Kunst en Vriendschap, Harmonie D.O.V., Showorkest El Monte, Het Kerkeveld Orkest, Seniorenorkest Huttenkamp, Accordeonorkest Con Amore, Big Band Wijchen, Muziekvereniging Sint Anna, Ensemble @Speranza, en het Lyra Corps van het Damianus Gilde.

Koren: Popkoor Event, Amicitia, Kioskkoor Bergharen, Popkoor Di Capelli, Pur Sang, Parnassuskoor, en meerdere kerkkoren.

Daarnaast zijn er diverse (organisaties van) **muziekevenementen**. Zoals:

De klassieke muziek-concertreeks van de Muziekring, het festival Batenburg Baroque, het Kamermuziekfestival tussen Maas en Waal, Emporium Dance, Kasteel-feesten, Zomerfestival.

Podiumkunsten

Theater 't Mozaïek is de plek waar podiumkunsten worden getoond. Het theater heeft 1 theaterzaal met 330 stoelen.

Per jaar worden er zo'n 70 professionele voorstellingen geprogrammeerd waarin alle podiumkunsten aan bod komen. Van cabaret tot dans.

Daarnaast is er theater op locatie, in de buitenlucht. **Ruïnetheater Batenburg** verzorgt jaarlijks openluchtvoorstellingen.

(Amateur) toneelgezelschappen, zoals: Wijchens Amateur Toneel, kindertheater Bombarie, toneelvereniging Eendracht en toneelvereniging Twistappel.

Volkscultuur en evenementen

Tot slot zijn er aanbieders die zich bezighouden met de volkscultuur en evenementen die passen in een traditie. Zoals de **carnavalsverenigingen**, **intocht Sinterklaas**, en de **kermis**.

6.2 Amateurkunst

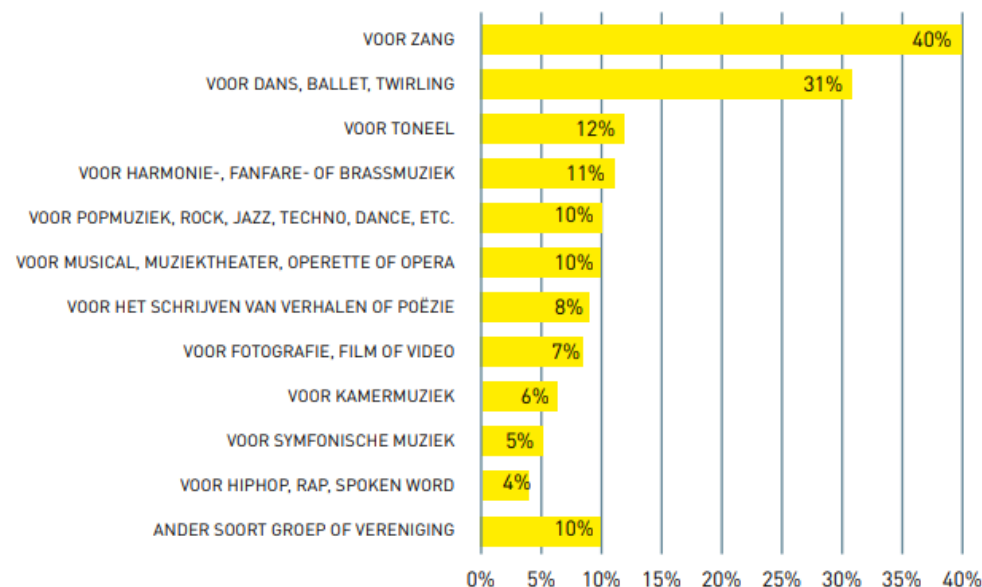
Uit de Monitor Amateurkunst 2023 van het LKCA blijkt dat 55% van de Nederlandse bevolking van zes jaar en ouder in de vrije tijd iets kunstzinnigs, creatiefs of muzikaals doet. Dat is hoger dan tijdens de coronapandemie (43%) en in 2017 (40%). Het aandeel dat deze activiteiten beoefent ligt bij de vrouwelijke bevolking veel hoger (68%) dan bij de mannelijke bevolking (43%). Leeftijd hangt ook nauw samen, want hoe hoger de leeftijd, hoe lager het aandeel beoefenaars. Zo is 85% van 6-11 jarigen kunstzinnig, creatief of muzikaal actief, tegenover 62% van de 12-19 jarigen, 60% van de 20-34 jarigen, 54% van de 35-49 jarigen, 50% van de 50-64 jarigen en 44% van de 65-plussers. Ook opleidingsniveau speelt een rol. Van de volwassen mensen met geen opleiding, alleen basisschool of lbo/vbo/vmbo (kader- en beroepsgericht leerweg/mbo 1) beoefent 41% kunstzinnige, creatieve of muzikale activiteiten. Bij degenen met mavo, eerste drie jaar havo of vwo, vmbo (theoretische en gemengde leerweg), mbo 2, 3, 4, of havo/vwo bovenbouw ligt dit aandeel op 48% en bij de mensen met een hbo- of universitaire opleiding op 59%. Inkomen, het wel of niet hebben van een beperking of chronische aandoening,

het eigen geboorteland of dat van de ouder(s) en de mate van stedelijkheid van de eigen woonplaats heeft niet of nauwelijks een aangetoond verband met het wel of niet beoefenen van kunstzinnige, creatieve of muzikale activiteiten.

De meeste mensen (24% van de bevolking) knutselen, maken sieraden of diamant painting, tekenen, schilderen of maken grafisch werk. Dit wordt gevolgd door fashion (16%). 15% zingt, 14% danst, 14% maakt kunstzinnige foto's of films, 13% bespeelt een muziekinstrument, 11% schrijft verhalen, gedichten, blogs, liedteksten of scripts. De minst beoefende activiteiten zijn pottenbakken, beeldhouwen of keramieken (4%), toneelspelen (3%) en muziektheater, musical, opera of operette (2%). De meeste beoefenaars waren het hele jaar door kunstzinnig of creatief actief, waarbij het gaat om een dagelijks, wekelijks of maandelijks ritme van beoefening. Het grootste deel daarvan beoefende haar of zijn activiteit dagelijks of wekelijks. Bij de meeste activiteiten besteedde het merendeel van de beoefenaars gemiddeld meer dan 1 uur per week aan die activiteit.

Bijna de helft (49%) voert zijn activiteiten bijna altijd alleen uit. De andere helft (51%) doet dit in meer of mindere mate ook samen met anderen. 20% van de beoefenaars is lid van of neemt deel aan een vereniging, club of groep voor het beoefenen van kunstzinnige, creatieve of muzikale activiteiten. Hier gaat het om 11% van de Nederlandse bevolking van zes jaar en ouder.

LIDMAATSCHAP VAN OF DEELNAME AAN SOORTEN VERENIGINGEN EN GROEPEN, PERCENTAGE VAN BEOEFENAARS DIE ACTIEF ZIJN IN GROEPSVERBAND

Van de beoefenaars die actief zijn in groepsverband is 37% actief in een vereniging, 24% in een informele groep, 17% in een groep georganiseerd door een zelfstandig docent of artistiek begeleider en 11% in een groep georganiseerd door organisatie of instelling. Bij beoefenaars die actief zijn in een groep voor harmonie-, fanfare- of brassmuziek is het aandeel verenigingen het hoogst, namelijk 84%. Daarentegen zijn groepen voor popmuziek, rock, jazz, techno en dance nauwelijks (6%) georganiseerd als vereniging, maar voor het merendeel (74%) juist als informele groep. Bij de groepen voor andere kunstvormen is over het algemeen sprake van een gevarieerde manier van organiseren.

Van de beoefenaars actief in groepsverband zijn degenen geboren in het buitenland of van wie een of twee ouders geboren zijn in het buitenland veel minder vaak lid van een vereniging dan degenen wiens ouders geboren zijn in Nederland. Zo is 42% van de laatste groep actief in een vereniging en 22% lid van een informele groep, terwijl van de in het buitenland geboren beoefenaars 15% actief is in een vereniging en 40% in een informele groep.

We hebben geen cijfers beschikbaar op gemeentelijk niveau. We nemen aan dat de landelijke percentages min of meer vergelijkbaar zouden moeten zijn voor onze lokale situatie.

We hebben wel inzicht in de deelname aan amateurkunstbeoefening bij gesubsidieerde verenigingen in Wijchen. In onze subsidieregeling voor amateurkunst kunnen verenigingen die zich bezighouden met zang, dans, toneel en muziek subsidie ontvangen. Hiervoor moet de vereniging ten minste 2 voorstellingen of optredens verzorgen. De amateurverenigingen worden bijgestaan door een professionele dirigent of regisseur.

Wat opvalt is dat het aantal gesubsidieerde leden van amateurkunstverenigingen slechts 1,5% is van de totale Wijchense bevolking vanaf 6 jaar. We weten niet hoeveel leden er bij niet gesubsidieerde verenigingen zijn. Op basis van de Monitor Amateurkunst neemt zo'n 11% van de Nederlanders deel aan een vereniging, club of groep voor het beoefenen van kunstzinnige, creatieve of muzikale activiteiten. Hiervan is 37% lid van een amateurkunstvereniging.

Gesubsidieerd	Aantal	Aantal leden		
	2010	2023	2010	2023
muziekverenigingen	9	9	363	320
toneelverenigingen	7	5	135	115
koren	7	4	265	129
dansverenigingen	3	1	143	47
TOTAAL	26	19	904	611
% van bevolking vanaf 6 jaar			2,5%	1,5%

6.3 Aanbod cultuureducatie in de vrije tijd

Onze inwoners kunnen bij diverse aanbieders van cultuureducatie in de vrije tijd terecht. Zoals: Hakoena theaterschool, Muziekdorp Wijchen, Balletstudio Stella van Wanrooij, Impulse Dance Studio, en Kunstschool Appel. Hier kan men terecht voor diverse vormen van cultuur: theater, dans (waaronder stijldansen, ballet, streetdance, hiphop), muziek en zang, kunst.

6.4 Culturele infrastructuur en beleidsinstrumenten die de gemeente nu inzet

A. We faciliteren cultuurparticipatie door middel van een aantal subsidieregelingen.

* *Subsidieregeling activiteiten beeldende kunst.*

Hoewel het beeldende kunstbeleid voor onbepaalde tijd is beëindigd, zijn we toch blijven stimuleren dat zoveel mogelijk inwoners in aanraking komen met beeldende

kunst, omdat kunst een bijdrage levert aan onder andere persoonlijke ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit en economie. Zoals onze visie: kunst is een onmisbare kwaliteit in de leefomgeving. We hebben een subsidieregeling voor activiteiten beeldende kunst. De middelen uit het Kunstfonds zijn beschikbaar gesteld voor activiteiten gericht op de passieve kunstparticipatie en kunsteducatie.

* *Subsidieregeling Muziekonderwijs en podiumkunsten.*

Voor muzikles of les in podiumkunsten (dans en theater) voor kinderen tot 18 jaar kan onder een aantal voorwaarden een subsidie worden verstrekt om een deel van het lesgeld te compenseren.

* *Subsidieregeling voor amateurkunstverenigingen.*

Zoals we eerder al meldden, kunnen verenigingen voor amateurkunst een subsidie krijgen. Dit geldt voor koren, muziekverenigingen, toneelverenigingen, en dansgezelschappen.

Specifiek voor muziekverenigingen stimuleren we de onderlinge samenwerking door over de band van de muziekvereniging de stichting Samenwerkende Wijchense Muziekverenigingen (SSWM) te subsidiëren.

* *Subsidie voor culturele activiteiten, evenementen en cultuurhistorie.*

Er worden periodieke en incidentele normen waarderingssubsidies verstrekt voor culturele activiteiten en evenementen, alsmede voor cultuurhistorie.

* *Budgetsubsidie voor de culturele instellingen*

Voor de bibliotheek, Museum Kasteel Wijchen en theater 't Mozaïek wordt een budgetsubsidie verstrekt. Hiervoor zijn prestatieafspraken gemaakt met de instellingen die zijn vastgelegd in een budgetovereenkomst.

B. Wij faciliteren cultuureducatie voor kinderen in het basisonderwijs (inclusief het speciaal basisonderwijs).

Wij faciliteren cultuureducatie op een aantal manieren. De gemeente participeert in het Cultuurknooppunt. Dit doen we onder andere met de inzet van combinatiefuncties. Het cultuurknooppunt is de intermediair tussen vraag en aanbod van cultuureducatie. Het heeft de taak voor cultuureducatie in het basisonderwijs en in relatie tot de brede scholen (naschoolse aanbod voor kinderen in de basisschool leeftijd).

Het meest uitgewerkt en verankerd in beleid is het muziekonderwijs. Muziek neemt van oudsher een belangrijke positie in binnen de Wijchense culturele infrastructuur. De gemeente heeft het muziekonderwijs in gemeentelijk beleid hervormd na beëindiging van de subsidierelatie met Kunstencentrum De Stroming in 2014. In drie lagen is het beleid gevat. De basis wordt gevormd door een brede kennismaking met muziek. De gemeente financiert hiervoor het muziekonderwijs (algemene muzikale vorming en kennismaking met een muziekinstrument) in de basisscholen voor groep 3 en 4. Hierdoor zetten de scholen

kunstvakdocenten muziek in. Vervolgens is er de verdieping in de naschoolse leerorkesten waar leerlingen van de basisscholen aan deel kunnen nemen. De gemeente subsidieert de leerorkesten in de brede scholen. Er zijn 5 leerorkesten die via het Cultuurknooppunt in samenwerking met de Wijchense amateurmuziekverenigingen een dekkend geheel over de gemeente vormen. Tot slot is er de specialisatie, waarbij via een tegemoetkoming in de muzieklessen, kinderen van de Wijchense muziekverenigingen zich verder kunnen bekwamen in het bespelen van een muziekinstrument.

Er is een muziekinstrumenten uitleenbank via het Cultuurknooppunt en de Stichting Samenwerkende Wijchense Muziekverenigingen. Kinderen die deelnemen aan de leerorkesten of Wijchense muziekvereni-

gingen kunnen hieruit een muziekinstrument lenen. Voor het voortgezet onderwijs stelt de gemeente een bedrag beschikbaar via de regeling Cultureel Maatschappelijke Vorming.

C. Wij hebben accommodaties voor amateurkunst en professionele beleving.

De gemeente heeft een aantal accommodaties (tegen maatschappelijk tarief) beschikbaar gesteld, waar kunst en cultuur gemaakt en/of beleefd wordt.

- Kasteel Wijchen
- cultureel en educatief centrum 't Mozaïek
- het Koetshuis naast Kasteel Wijchen
- Leemweg, huisvesting voor de Culturele Broedplaats
- MFA's

Voor 't Mozaïek bestaat een eigen gemeentelijke visie, waarin we nader ingaan op de betekenis en de functie van dit cultureel centrum voor Wijchen en de (culturele) infrastructuur.

D. Het beeldend kunstbeleid is voor onbepaalde tijd beëindigd sinds 2010.

Door de bezuinigingen is ons professionele beeldend kunstbeleid beëindigd. Dat betekent dat er geen uitvoering meer gegeven wordt aan het plaatsen van kunst in de openbare ruimte. Het kunstbeleid tot 2012 was ingestoken op plaatsing van beeldend kunst in de openbare ruimte. De visie op kunst in de openbare ruimte is dat Kunst moet 'toevoegen', aanzetten tot nadenken, anders leren kijken en is net als groen een onmisbare kwaliteit in de leefomgeving. Kunst is voor Wijchen méér dan een beeld op een sokkel; de omgeving is uitgangspunt. Hierbij is ook vastgesteld dat er betrokkenheid moet zijn van gebruikers en specifieke bewonersgroepen bij het tot stand komen en kiezen van kunst in de openbare ruimte.

E. Het hoofddoel van het gemeentelijke erfgoedbeleid is het in stand houden en zorgvuldig beheren van het cultuurhistorische erfgoed.

Daarbij zetten we ons cultureel erfgoed in de schijnwerpers. Erfgoed brengt de dorpen en stad Batenburg eigenheid, karakter en kwaliteit. Bovendien is erfgoed essentieel om de geschiedenis van een plek zichtbaar te maken en te houden. Erfgoed benutten bij gebiedsontwikkeling levert zowel een bijdrage aan de kwaliteit van de ontwikkeling als aan het behoud van waardevolle gebouwen, gebieden en structuren. We brengen de verhalen van ons erfgoed onder de aandacht bij een groter publiek. We delen cultuurhistorie bijvoorbeeld via: de erfgoedkaart, publicaties, tentoonstellingen, het documentatiecentrum van de historische vereniging, Museum Kasteel Wijchen, en de organisatie van de jaarlijkse Open Monumentendag.

F. We hebben een gemeentelijke visie op het bibliotheekwerk. Daarin gaan we nader in op de betekenis en de functie van de bibliotheek voor Wijchen en de (culturele) infrastructuur.

G. We hebben een visie op evenementen. Daarin gaan we nader in op de betekenis en de functie van evenementen voor Wijchen, de (culturele) infrastructuur en toerisme.

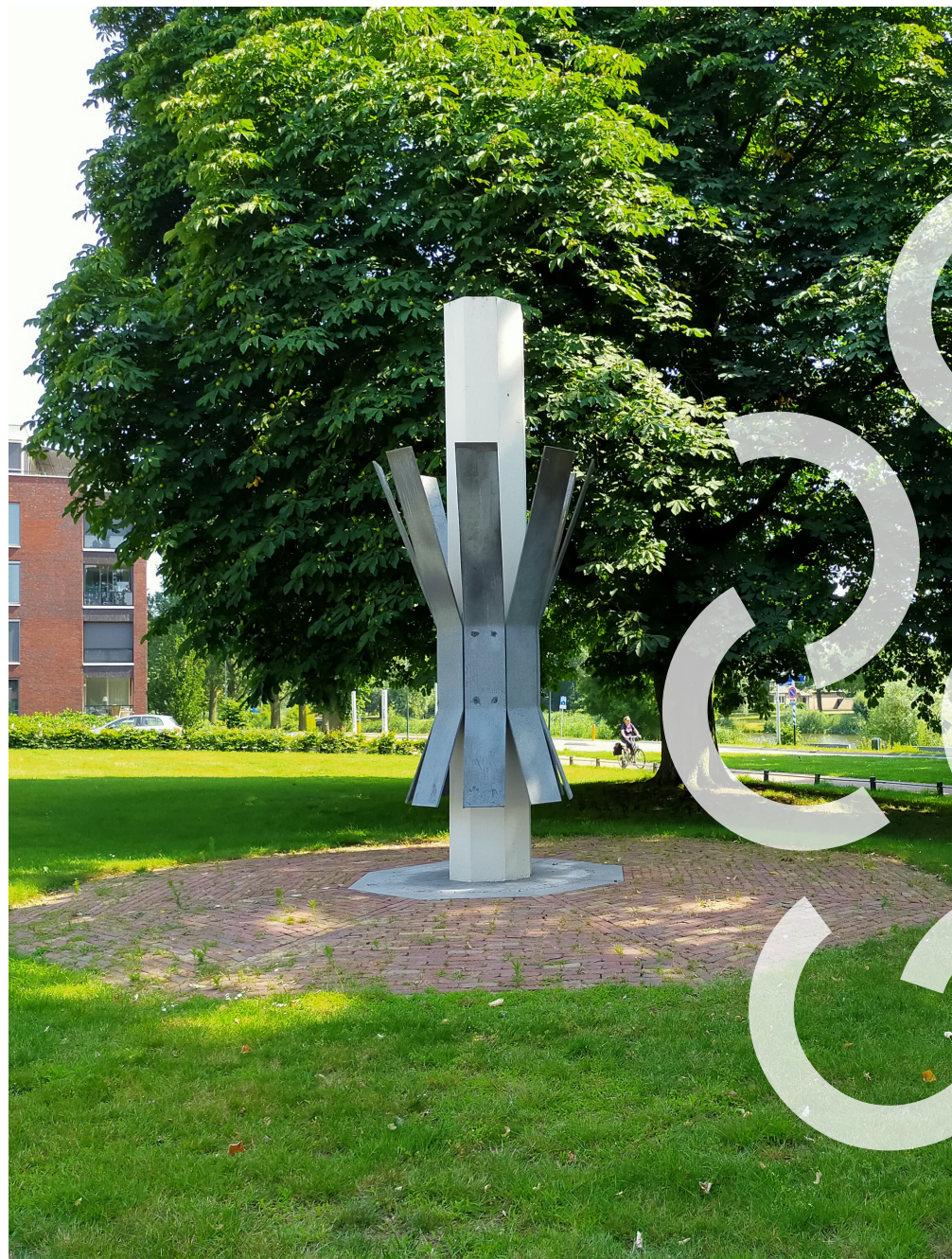
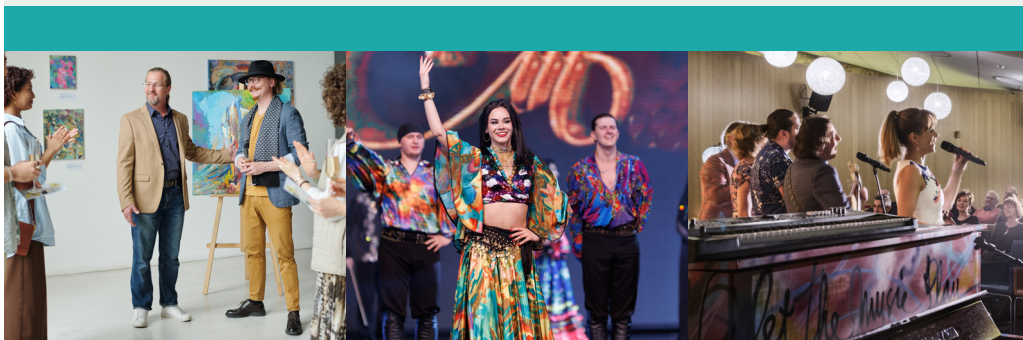
6.5 Uitgaven gemeente Wijchen aan cultuur en erfgoed

Kunst discipline	Begroting 2024
Activiteiten beeldende kunst	€ 20.000
Amateurkunst	€ 63.000
Bibliotheekwerk	€ 963.000
Musea	€ 209.000
Theater-podiumkunsten	€ 223.000
Cultuureducatie en combinatiefuncties cultuur	€ 292.000
Culturele activiteiten	€ 16.000
Cultuurhistorie	€ 27.000
Monumenten	€ 54.000
Archeologie	P.M.
Voor archeologie is geen apart budget. Kosten voor het uit te voeren archeologisch onderzoek en eventuele daaruit voortkomende publieksactiviteiten of informatie worden altijd gedragen door het project ('de verstoorder betaalt').	
TOTAAL	€ 1.867.000

Voor onderdelen binnen het cultuurbeleid ontvangt de gemeente een specifieke uitkering (SPUK). Zo is er de SPUK voor de combinatiefuncties en de SPUK voor het bibliotheekwerk (informatiepunt digitale overheid).

Deze middelen zijn niet in bovenstaande overzicht opgenomen.

Naast deze uitgaven zijn er kosten bij maatschappelijk vastgoed voor accommodaties die ook voor cultuur beschikbaar zijn.

7. Wat speelt er in Wijchen in de cultuursector?

7.1 Gesignaleerde knelpunten uit de Wijchense culturele

We hebben een aantal (brainstorm) bijeenkomsten georganiseerd met de culturele sector in Wijchen om te achterhalen welke knelpunten in de Wijchense culturele infrastructuur ervaren worden. De opbrengst laat zich samenvatten in wat wordt verstaan onder de culturele infrastructuur in Wijchen en hoe deze geborgd kan worden.

Culturele infrastructuur en netwerkvorming

De culturele infrastructuur wordt gezien vanuit de sector als de bouwsteen van de samenleving die voor brede groepen mensen toegankelijk moet zijn. Diversiteit, zichtbaarheid en toegankelijkheid worden genoemd als cruciaal voor het duurzaam voortbestaan van de infrastructuur. Genoemde knelpunten voor de infrastructuur zijn toenemende personeelstekorten, vrijwilligersbestanden die teruglopen en jong publiek dat steeds moeilijker wordt bereikt. Vragen die hierbij spelen zijn: hoe behouden we kwalitatief hoogstaand aanbod en wie bepaalt dit? Hoe zorgen we voor verjonging in ons publiek en personeel, maar ook in onze visie en beleid?

Er moet een borging van het aanbod komen, een soort culturele kaart van Wijchen en haar infrastructuur. Hierin moet

terugkomen wat was (erfgoed) wat is (huidige aanbod) en wat de toekomst brengt (waar de (gedeelde) ambities liggen). De culturele sector heeft behoefte aan passende kaders voor de infrastructuur die door de gemeente worden gegeven. De kaders geven aan wat de gemeente verstaat onder de culturele infrastructuur en waarom de culturele infrastructuur voor de gemeente van belang is. De sector komt met de invulling van het 'hoe'.

De culturele sector heeft een sterke behoefte aan een netwerk/denktank-overleg tussen de culturele Infrastructuur zelf, en tussen een jongerenpanel en een ouderenpanel. Hiervoor lijkt een bepaalde mate van coördinatie nodig. De lijntjes in het Wijchense culturele netwerk zijn in principe kort maar het ontbreekt aan een overkoepelend doel en ambitie. De eerste aanzetten daartoe stuiten snel op een gebrek aan uren en middelen, maar ook mandaat.

Een onafhankelijke coördinatie op de gezamenlijke doelen en ambities is gewenst, in ieder geval voor het opzetten van het netwerk. Een 'spin in het web' lijkt nodig die de korte lijntjes die er zijn en de energie die al stroomt verder aanjaagt. Deze persoon heeft ook de opdracht om lastige vragen te kunnen/mogen stellen. Het nog op te zetten netwerk en de 'spin in het web' moeten uiteindelijk met een overzicht van het aanbod (en daarmee

ook de lacunes) komen, en een gemeenschappelijke ambitie en uitvoeringsagenda uitzetten. Zij vervullen hiermee een platformfunctie voor de rest van het veld waarbinnen de middelen gedeeld worden, innovatie van onderaf wordt gefaciliteerd en een bredere doelgroep wordt bereikt. Het netwerk zou er op den duur kunnen fungeren als platform voor Wijchense cultuurinitiatieven in de breedte.

Publieksbereik

Zichtbaarheid van cultuur is nodig om publiek te bereiken. Mensen weten vaak niet wat er allemaal te doen is. Hier ligt een belangrijke taak in eerste instantie voor de sector zelf. Maar dan blijft het nog altijd

lastig om iedereen te bereiken. Vervolgens gaat het erom hoe aanbod en vraag naar cultuur/culturele activiteiten kunnen worden gekoppeld.

De sector ziet dat cultuur meer ongebonden wordt beleefd, los van het traditionele verenigingsleven. Om jongeren te bereiken kunnen de scholen worden ingeschakeld. Maar dé jongere bestaat niet. De hartekreet wordt geuit om aan te sluiten bij de dynamiek van de jongeren: waar worden zij blij van? Een schoolse setting werkt vaak averechts. Wellicht is de mogelijkheid om op een fysieke plek ongebonden cultuur te beleven (als een soort broedplaats voor muziek maken, rappen, etc.) die laagdrempelig toegankelijk is.

Amateurkunst en talentontwikkeling

De beoefening van cultuur gaat meer ongebonden. Deelname aan het traditionele verenigingsleven loopt terug. Terwijl de behoefte aan cultuur maken er wel is. Het is nodig dat de nu bestaande structuren in de amateurkunst aan verjonging (kunnen) gaan doen. Daarnaast moeten nieuwe culturele uitingen kunnen plaatsvinden, los van deze structuur. Een makersplek / hot-spot voor cultuur in de vrije tijd, een plek om te maken en te ontmoeten. Waar moet de nieuwe generatie cultuurnitiatieven en gezelschappen landen? Is dit in de bestaande infrastructuur of een nog te ontwikkelen plek? In ieder geval moet vraag naar culturele activiteiten en het aanbod beter op elkaar worden afgestemd,

waarbij ook oog is voor het signaleren van talent, en deze gelegenheid bieden om verder tot ontwikkeling te laten komen. De gemeente zou hierin het initiatief moeten nemen om de aanpak te coördineren, verbindingen met andere sectoren te leggen, en een professionals en amateurs bij elkaar te brengen. Het vrijwilligersbeleid is een concreet probleem waar de amateurkunst tegen aan loopt. Het aantal vrijwilligers loopt terug en een nieuwe groep of generatie vrijwilligers heeft vaak te weinig tijd. Hiervoor wordt onder andere gekeken naar andere constructies voor vrijwilligers. In plaats van een vaste poule vrijwilligers die een jaar lang meedraaien kan er meer projectmatig gewerkt worden. Daarnaast zijn de (kunst)opleidingen in de provincie wellicht een goede doelgroep voor studenten/stagiaires.

Belangrijke randvoorwaarde voor cultuurparticipatie is bereikbaarheid (vervoer) en betaalbaarheid.

Netwerkvorming binnen en buiten de culturele sector

Samenvattend wat de culturele sector nu mist in de huidige kaders is:

1. De combinatiefunctionaris en de concretisering van de taak voor het dragen van een nog te vormen platform van culturele instellingen.
2. Cross-over tussen domeinen.
3. Sturing vanuit gemeentelijke kaders en (meer) mogelijkheden tot samenwerking tussen instellingen.

De Wijchense infrastructuur heeft sterke de behoefte aan een netwerk-/denktank-overleg tussen infrastructuur, jongeren- en ouderenpanel. Daarnaast het leggen van cross-overs tussen het sociale domein, de creatieve industrie, het MKB en de ondernemersvereniging. Het is belangrijk dat de infrastructuur een intrinsieke motivatie voelt en niet geprikkeld moet worden van boven. Thematisch werken wordt gezien als een goede werkwijze voor deze intrinsieke motivatie.

In de concretisering naar het 'Hoe' is het zo dat het netwerk de thema's bepaalt met het veld. De rol van de gemeente Wijchen is vervolgens faciliterend, door middel van bijeenkomsten van het netwerk te initiëren en mede mogelijk te maken. Maar ook door opdrachten te geven op thema's en hier subsidies voor te verstrekken en die inzetten op cross-over en samenwerking binnen het netwerk of daarbuiten.

'Jongeren' (12-18 jaar) wordt breed gedragen als eerste thema om mee te beginnen. Door gewoon te beginnen door 'Learning by doing' blijft de vaart erin. Belangrijk is dat deze opdracht in het geval van jongeren (ook) buiten het onderwijs om wordt

gegeven, cultuur in de vrije tijd. Dit om de jongeren ook te werven vanuit intrinsieke motivatie.

Een onafhankelijke coördinatie op de gezamenlijke doelen en ambities is gewenst (de spin in het web). In ieder geval voor het opzetten van het netwerk. De sector vraagt de gemeente om dit te faciliteren. Daarnaast vraagt de sector aan de gemeente om middelen apart te zetten voor projecten die door de infrastructuur samen worden gedraaid en een klein deel voor burgerinitiatieven/talentontwikkeling; bij voorkeur een project dat kan bijdragen aan het versterken van pop/jongerencultuur.

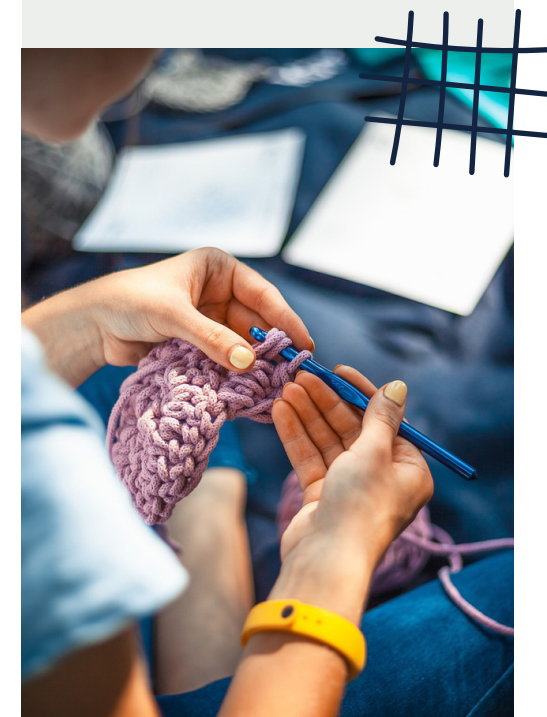
7.2 Digitalisering als kans voor de culturele sector

De samenleving bevindt zich in een periode van transformatie door verregaande digitalisering, die in hoog tempo plaatsvindt. Onder invloed van toenemende digitale mogelijkheden verandert de creatieketen in de culturele en creatieve sector mee. Zo blijkt uit de Monitor Amateurkunst 2023 dat "online leren en tonen" inmiddels onlosmakelijk verbonden is met de beoefening van kunstzinnige, creatieve en muzikale activiteiten. Het bekijken van online voorbeelden of instructies is een van de belangrijkste manieren geworden voor beoefenaars om beter te worden in hun activiteit. Bijna een derde van de beoefenaars leert online. Daarnaast zijn internet en sociale media veelgebruikte podia om eigen werk te tonen, met name voor de beoefenaars die schrijven, fotograferen, filmen, tekenen, schilderen, beeldhouwen, naaien en knutselen.

Het is noodzakelijk om deze digitale transformatie in de sector aan te moedigen en te ondersteunen; om mee te kunnen, om de bedreigingen af te wenden die met deze transitie gepaard gaan en vooral om de kansen ervan te benutten.

De Raad voor Cultuur stelt in zijn advies dat verdere digitalisering van de culturele en creatieve sector kansen biedt voor creatieve vernieuwing en om meer mensen te bereiken en cultureel te inspireren. Ook draagt het bij aan de maatschappelijke relevantie en economische versteviging van de sector.

De digitale transformatie draagt in hoge mate bij aan de doelstellingen van cultuurbeleid. Ze biedt kansen voor het vernieuwen van creatie, het verrijken van het culturele aanbod, het vergroten en verbreden van publieksbereik en het verdiepen van de bezoekerservaring. Daarnaast vergroot een stevige digitale werkwijze de wendbaarheid van de sector in crises, en kan de digitale transformatie bijdragen aan de economische en maatschappelijke versterking van de sector. Er zijn fondsen die de digitale transformatie stimuleren.

² Digitalisering als kans. De digitale transformatie van de culturele en creatieve sector.

Raad voor Cultuur, 6-9-2022.

8. Demografische ontwikkelingen in Wijchen

Fotograaf: Dick Vogelzang

De Regionale bevolkings- en huishouden-sprognose 2022-2050 van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het CBS verwachten dat de bevolkingsomvang in de gemeente Wijchen in 2035 met 3,41% is gedaald ten opzichte van 2022. Deze verwachte bevolkingskrimp verklaren zij onder meer door de vergrijzing in Wijchen. Het aandeel 65-plussers groeit van 21,7% in 2021 naar 28,9% in 2035. Het aandeel jeugd en jongvolwassenen in Wijchen neemt volgens deze prognoses af. Tussen 2010 en 2020 is het aandeel jeugd tot 14 jaar al aanzienlijk gedaald; van 19% naar 15,2%. De verwachting is dat het aandeel jeugd verder afneemt. Het vooruitzicht volgens het CBS en het PBL is minder mensen in Wijchen, waarvan meer ouderen en minder jeugd. Om onze voorzieningenni-

veau op peil te houden heeft Wijchen in het strategisch Kompas 2035 het streven opgenomen om het inwoneraantal te laten toenemen. Hiervoor wordt er in de komende jaren flink bijgebouwd. Wij gaan er derhalve vanuit dat het inwonertal wel zal stijgen in de gemeente.

Wijchen heeft naar verhouding veel inwoners met een Nederlandse achtergrond en relatief weinig met een migratieachtergrond. Veruit het merendeel van de inwoners heeft een Nederlandse achtergrond (88%). Van de 12% inwoners met een migratie-achtergrond in Wijchen wonen verhoudingsgewijs iets meer inwoners met een Westerse achtergrond dan met een niet-Westerse achtergrond.

Het welbevinden van jongeren

In Wijchen, en in heel Nederland, zien we twee relevante trends. Het aantal jeugdigen neemt af (in absolute en relatieve zin), en het percentage jeugdigen in zorg neemt toe. Met andere woorden: terwijl er steeds minder jeugdigen zijn, krijgt een groter aandeel daarvan zorg. Met het overgrote deel van de jongeren gaat het goed. Uit de landelijke Jeugdmonitor 2022 van het CBS blijkt dat 81% van de jongvolwassenen zich gelukkig voelt. Dit percentage is wel gedaald t.o.v. tien jaar eerder, toen rond de 90% van de jeugd zich gelukkig voelde. Dit is zorgelijk aangezien er steeds meer signalen komen dat de mentale gezondheid van veel jongeren onder druk staat.

De coronapandemie is ook zeker van invloed geweest op het welbevinden van jongeren. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat de mentale gezondheid van Nederlanders tijdens de coronacrisis achteruitgegaan is: 28 procent voelde zich naar eigen zeggen vaker eenzaam dan voor de coronacrisis. Angst, somberheid en stressgevoel kwamen bij 20 á 25 procent vaker voor. Voor weinigen pakte de coronacrisis gunstig uit. Uit veel onderzoek komt naar voren dat met name de jongeren en alleenstaande ouderen het mentaal zwaar hadden.

Zo'n 15% van de jongeren komt ooit in een kwetsbare positie. Kunst en cultuur kunnen helpen hun draagkracht te vergroten. De problemen in het leven van de jongere zijn dan niet opeens opgelost, maar de jongere voelt wel meer dat hij/zij/die het leven weer in eigen hand kan nemen. Er ontstaat weer perspectief.

Uit de monitor amateurkunst 2023 blijkt dat van de 12- tot 19-jarigen 62% kunstzinnig, creatief of muzikaal actief is. De soorten kunstactiviteiten waar jongeren zich mee bezig houden zijn: beeldend werk (23%), een muziekinstrument bespelen (21%), kunstzinnige fotografie of film (19%), zingen (13%), creatief schrijven (13%), dansen (11%) of theater (5%). Binnen deze categorieën zijn de hiphopdisciplines (rap en spoken word, breakdance, graffiti o.a.) op dit moment enorm populair. Jongeren organiseren zich vaker informeel en in tijdelijke projecten, zij verbinden zich minder snel aan een vereniging.

Om jongeren te bereiken voor kunst en cultuur is het van belang om jongeren regie te geven en het experiment te stimuleren. Hierbij dient veiligheid geboden te worden zodat jongeren zich thuis voelen. Betrokken coaching draagt ook bij aan succesvol bereik. Stem als cultuursector en sociale sector doelen op elkaar af en leer van elkaar.

Daarnaast is het belangrijk om aan te sluiten bij de beleavingswereld van jongeren. Hoe beleven zij kunst? De huidige generatie heeft een sterke Do It Yourself (DIY)-mentaliteit. Zij vinden hun eigen muziekles op internet, maken filmpjes, leren breakdance moves van elkaar, schrijven een gedicht en dragen dat ritmisch voor (spoken word), spelen in een band.

Toenemende vergrijzing; vitaal ouder worden

In de gemeente zal het aandeel ouderen ten opzichte van de totale bevolking verder toenemen. Voor de culturele sector is dit een ontwikkeling waar rekening mee gehouden moet worden. Cultuur kan ook een bijdrage leveren aan vitaal ouder worden. Actieve cultuurparticipatie heeft een positief effect op het welzijn van ouderen, hun vitaliteit en gezondheid. Deelnemen aan cultuur kan problemen verzachten die vaak met ouderdom gepaard gaan, zoals eenzaamheid, niet meer mee kunnen doen en dementie. Daarnaast willen ouderen gewoon graag hun talenten (blijven) gebruiken, (her)ontdekken en ontplooiën, en daarbij deskundig en professioneel begeleid worden. Natuurlijk zijn er ook ouderen die niet per se voor de kunst deelnemen aan culturele activiteiten, maar vooral iets nieuws willen leren, gezamenlijk in een positieve groepssfeer. Kunst leent zich daar goed voor. Zeker wanneer de activiteit wordt begeleid door een kunstprofessional die goed kan communiceren met ouderen, kan inspelen op de behoeften van ouderen en interesse heeft in deze doelgroep.

Armoede

Van alle huishoudens in de gemeente Wijchen leeft 10,4% van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (2021 bron: CBS). In Nederland heeft 12,7% huishoudens een inkomen tot 120% van sociaal minimum. In die Wijchense huishoudens gaat het om zo'n 2.800 personen. 7% van alle kinderen tot 18 jaar leeft in een gezin dat rond moet komen van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Dat komt neer op zo'n 500 kinderen tot 18 jaar.

Armoede beïnvloedt de mogelijkheden tot participatie op vele vlakken in de samenleving. Waar 64% van de algemene bevolking in Nederland zegt vaak activiteiten te ondernemen, is dit 37% onder personen met een laag inkomen. 35% van de mensen die armoede ervaren voelt zich hierdoor buitengesloten. Voor mensen in armoede is het belangrijk dat zij deel kunnen nemen aan betaalbare en kwaliteitsvolle activiteiten. Die kunnen het sociaal isolement doorbreken. Daarom is het belangrijk om drempels weg te nemen en cultuur voor iedereen bereikbaar, beschikbaar en betaalbaar te maken.

Mensen met een handicap

Voor mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking zijn de drempels om aan kunst en cultuur te doen hoog. Ook de afgelopen jaren zijn zij niet meer gaan meedoen aan culturele activiteiten. Hoe komt dat?

Mensen met een handicap hebben vaak weinig te besteden en mogen het geld vanuit de Wet Langdurige Zorg en de Wmo niet gebruiken voor sociale uitstapjes en vrijetijdsbesteding.

Ook zijn culturele lessen, podia en festivals nog onvoldoende toegankelijk.

Naast praktische belemmeringen – zoals moeilijk ergens (binnen) kunnen komen – ervaren mensen inhoudelijke belemmeringen: aanbod dat geen rekening houdt met beperkingen, docenten zonder kennis van de doelgroep, verkeerde beelden over mensen met een beperking en over wat zij te bieden hebben. Hierdoor voelen zij zich niet welkom

9. De waarde van cultuur; een beschouwing

9.1 De maatschappelijke en economische waarde van cultuur

Een multidisciplinaire groep van sociologen, economen en psychologen, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, zocht antwoorden op de vraag wat de waarde is van cultuur. Zij komen in het onderzoek tot een aantal interessante conclusies over de waarde van cultuur. Een aantal hiervan luidt:

- Cultuur draagt bij aan zingeving aan het leven van mensen en aan hun plaats in een samenleving. De onderzoekers noemen dit de allerbelangrijkste waarde van cultuur. Zingeving is ook onderdeel van positieve gezondheid. In ons Gezond en Actief Leven Akkoord gaan we ook uit van positieve gezondheid.
- Daarmee sluit deze waarde aan bij de volgende dat cultuurparticipatie een substantiële bijdrage levert aan zowel mentale als fysieke gezondheid.
- Cultuureducatie draagt bij tot cognitieve vaardigheden. Dit geldt echter in de eerste plaats voor cognitieve vaardigheden op het vlak van cultuur zelf.
- Op verschillende vlakken leveren culturele activiteiten een bijdrage tot de groei van (de lokale) economie. Van cultuur gaan multipliereffecten uit die echter moeilijk empirisch hard te maken zijn.
- Deelname aan culturele activiteiten leidt zowel tot het versterken van de sociale banden binnen de eigen groep (bindende sociale cohesie) als het aanhalen van sociale banden met vreemden of onbekenden (overbruggende sociale cohesie). Bovendien genereert cultuurparticipatie de toename van sociaal kapitaal.

De waarde van cultuur volgens de Raad voor Cultuur

De Raad voor Cultuur onderstreept de waarde van cultuur. De raad benadrukt de verbindende, inspirerende en prikkelende kracht van cultuur die mensen bij elkaar brengt, uitdaagt en nieuwe perspectieven biedt. Die waarde van cultuur werd in de coronacrisis steeds opnieuw bevestigd. De Raad stelt dat vele onderzoeken hebben laten zien hoezeer cultuur het 'samenleven' verrijkt. Cultuur verstevigt sociale banden. Cultuur vergroot de mentale

(en soms ook fysieke, denk aan dans of circus) gezondheid van mensen. Cultuur schept gedeeld plezier (denk aan theater, concert, festival, fanfare, koor, bloemencorso en oude ambachten). Cultuur bevordert de creativiteit van makers, deelnemers en publiek. Cultuur kleurt de straat. Cultuur maakt gemeenten en steden aantrekkelijker voor bewoners en ondernemers. Bruisende straten zijn cruciaal voor de leefbaarheid in elke gemeente. Cultuur helpt mensen ook zich te leren uiten en elkaar te verstaan. Een kind dat niet meekomt met rekenen, danst misschien de sterren van de hemel.

Een jongere die zijn emoties niet goed kwijt kan, vindt wellicht in tekenen of zingen een uitlaatklep. Culturele ontmoetingen zorgen ervoor dat mensen op een prikkelende manier in aanraking komen met ideeën, werelden en kanten van zichzelf en de ander die ze nog niet kenden, en die stof bieden tot nadenken. Dit zijn essentiële waarden van cultuur, helemaal in een tijd waarin polarisatie op de loer ligt en nuance vaak ver te zoeken is op sociale media. De raad voor Cultuur adviseert de gemeenten om na de coronacrisis de lokale culturele infrastructuur te versterken. Dit geldt vooral voor een

aantal terreinen die zich op lokaal niveau afspelen: amateurkunst, cultuureducatie, bibliotheken, en erfgoed. Deze voorzieningen staan al langer onder druk. De coronacrisis heeft hun slagkracht verder verkleind. Tegelijk ontstaat juist hier de verbinding in de maatschappij: het gaat om plekken waar mensen samenkomen om verhalen, visies, zorgen en ervaringen te delen, zich creatief of artistiek te ontwikkelen, hun kennis te verdiepen en zich als gemeenschap te verrijken.

9.2 Cultuurparticipatie als stimulans voor de mentale en fysieke gezondheid

Aan de hand van drie omvangrijke studies uit Noorwegen, Schotland en Italië hebben de onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen hard gemaakt dat cultuurdeelname een positief effect heeft op de (subjectief ervaren) gezondheid van mensen. De uitkomsten van de onderzoeken laten zien dat deelname aan zowel passieve als actieve culturele activiteiten significant gerelateerd is aan een goede gezondheid, minder gevoelens van bezorgdheid en depressie en een hogere tevredenheid met het leven. Cultuurdeelname (evenals sport) weegt zwaarder op welzijn dan andere factoren als werk, inkomen, opleiding en sociale positie. Cultuurdeelname past in de actieve levensstijl die vereist is als het gaat om mentaal en fysiek welzijn. Voor een algemeen gevoel van welbevinden, gaat het erom dat mensen participeren in betekenisvolle activiteiten die al hun menselijke vermogens uitdagen. Culturele activiteiten nemen daarbinnen een belangrijke plaats in. Vooral bij ouderen werkt de sociale dimensie van de cultuurparticipatie als een prikkel om actief te blijven.

Uit een analyse van 900 onderzoeken van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) blijkt dat het actief of passief beleven van kunst de gezondheid en het algehele welbevinden van mensen bevordert. De WHO roept daarom beleidsmakers op om meer te laten investeren in culturele interventies in de gezondheidszorg. Uit de onderzoeken

bleekt dat de kunsten op verschillende manieren een positief effect kunnen hebben op zowel de geestelijke als de lichamelijke gezondheid van mensen. Door het beoefenen van diverse kunstvormen kunnen gezondheidsproblemen voorkomen worden en kunnen daarnaast een positief effect hebben op het omgaan met ziekte en de behandeling hiervan. Door naar muziek te luisteren of zelf muziek te maken, kunnen mensen minder last hebben van bepaalde bijwerkingen van behandelingen bij kanker. Dans kan bijvoorbeeld de motoriek bevorderen van parkinsonpatiënten. Het maken van beeldende kunst leidt tot een betere mentale gezondheid, beter geheugen en minder negatieve emoties.

De bevinding dat cultuur een substantiële bijdrage levert positieve gezondheid is na de coronacrisis extra relevant om de waarde van cultuur te onderstrepen.

De kracht van creativiteit

Namens het rijk, wijst de staatssecretaris van Cultuur, op de positieve effecten van cultuurparticipatie voor mensen zelf en voor de samenleving als geheel. In haar Kamerbrief - De kracht van creativiteit - geeft de staatssecretaris aan dat "samen cultuur maken mensen verbindt, hun veerkracht versterkt en hun persoonlijke ontwikkeling stimuleert. Daarnaast weten we uit onderzoek dat zelf aan cultuur deelnemen, bijdraagt aan de gezondheid van mensen. Samen cultuur maken heeft dus voordelen voor het individu en voor de samenleving als geheel." Daarom gaat zij het volgende doen:

- Investeren in de sectorontwikkeling en -vernieuwing van amateurkunst. Ruim zeven miljoen mensen in Nederland doen aan amateurkunst. Tegelijk blijken voorzieningen voor amateurs kwetsbaar. De staatssecretaris zet in op een **Nationaal Akkoord Amateurkunst** met afspraken tussen OCW, IPO en VNG over een structurele, samenhangende aanpak van de ondersteuning van amateurkunstgroepen.

- Met de staatssecretaris van VWS investeert zij in het versterken van mentale gezondheid via cultuurdeelname in het **Programma Cultuurparticipatie**. Via dit programma wordt samenwerkingen tussen de culturele en creatieve sector en het sociale domein gestimuleerd. De inzet is om meer mensen in een kwetsbare positie te bereiken.

9.3 Economische waarde van cultuur

De waarde van cultuur laat zich ook uitdrukken in een economische waarde. Hiermee bedoelen we dat investeren in cultuur loont en meerwaarde oplevert voor de woonomgeving, werkgelegenheid, innovatie, het vestigingsklimaat en de recreatiewaarde. Dat die waarde er is, daarover twijfelt inmiddels bijna niemand meer. Cijfers ondersteunen deze waarde van cultuur. Als we kijken naar werkgelegenheid, dan is de culturele en creatieve sector goed voor 4,1% tot 4,5% van de werkgelegenheid van Nederland. Het gaat om 330.000 tot 368.000 banen (c.q. arbeidsjaren) en om 410.000 werkzame personen. Als we kijken naar bedrijven, dan telde Nederland in 2020 206.000 bedrijfsvestigingen in de creatieve sector; dat is 11,5% van het totale aantal bedrijfsvestigingen. Als we kijken naar de toegevoegde waarde, dat wil zeggen de waarde die door de sector wordt toegevoegd aan de goederen en diensten die worden geproduceerd, dan voegt cultuur € 26,5 miljard toe aan het bbp in 2018.

9.4 Culturele bijdrage aan maatschappelijke opgaven

In opdracht van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer heeft Bureau Berenschot onderzocht hoe de culturele sector meerwaarde heeft voor maatschappelijke vraagstukken en bovendien daarmee het verdienvermogen kan vergroten. Met als doel om te komen tot een stabiele en (financieel) sterkere sector. Berenschot concludeert in zijn onderzoek dat de culturele sector kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven. De onderzoekers onderscheiden drie vormen van bijdragen: het creëren van bewustwording, het bieden van handelingsperspectief en het bewerkstelligen van duurzame effecten. Tegelijkertijd constateren de onderzoekers dat de inkomsten van de culturele sector tussen 2009 en 2019 met slechts 4% zijn toegenomen; ter vergelijking: het bbp steeg in die periode met 30%. Ook de bijdragen aan andere

domeinen worden vooral gefinancierd uit bestaande culturele potjes, dus de taart wordt niet groter. “De eigen inkomsten en private bijdragen voor de culturele sector zijn, ondanks alle aandacht voor cultureel ondernemerschap, beperkt toegenomen en hebben de afname van subsidies in die jaren nauwelijks kunnen compenseren”, stelt Bastiaan Vinkenburg, sectorleider Kunst & Cultuur bij Berenschot. “Daar kwam vervolgens de dreun van de coronacrisis nog overheen. De culturele sector heeft nieuw perspectief nodig in het vergroten van het verdienvermogen, want bestaande geldstromen nemen niet toe.” De grootste kans voor vergroting van het verdienvermogen ligt volgens Berenschot in het aanboren van bronnen uit andere sectoren die wél profiteren van de bijdragen die de culturele sector levert aan taaie vraagstukken in die sectoren. Berenschot introduceert hiervoor het concept van maatschappelijk opdrachtgeverschap, waarbij maatschappelijke organisaties en andere domeinen culturele initiatieven financieren.

Maatschappelijke opgaven

Maatschappelijke opgaven zijn de grote onderwerpen waarvoor overheden de komende jaren aan de lat staan, maar die niet alleen door overheden kunnen worden opgelost. Het is onvermijdelijk dat maatschappelijke organisaties, bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en burgers een directe of ondersteunende bijdrage leveren. Voorbeelden van actuele maatschappelijke opgaven zijn: leefbaarheid vergroten van wijken en steden, kansenongelijkheid verminderen, zorguitgaven beheersen en landbouw verduurzamen. Vaak zitten bestaande systemen de oplossingen van deze opgaven in de weg. Het zijn taaie vraagstukken, door sommige onderzoekers ook wel wicked problems genoemd, omdat ze niet via het gebruikelijke plan van aanpak opgelost kunnen worden. Bij taaie vraagstukken

volgen diagnose en therapie elkaar niet op. Aanpakken zijn juist zoekend en in kleine stapjes. Processen zijn interactief en telkens in staat van aanpassing, verfijning en verbetering. Dat vraagt om andere en meer creatieve aanpakken. De culturele sector kan hierin een waardevolle rol vervullen en zodoende een bijdrage leveren aan diverse maatschappelijke opgaven. De meerwaarde die de culturele sector kan bieden, komt voort uit de unieke eigenschappen van kunst en cultuur. Makers staan midden in de samenleving, verhouden zich daartoe en kunnen zeer geëngageerd zijn. Het met verbeeldingskracht en creativiteit opzoeken van complexiteit, dilemma's, dubbelzinnigheden en dergelijke maakt het mogelijk om constructief te werken aan grote en betekenisvolle vraagstukken. Welke mogelijke bijdragen aan maatschappelijke opgaven kan de culturele sector leveren?

De onderzoekers geven hierin volgende voorbeelden:

- De gezondheid en het welzijn van burgers verbeteren
→ *Preventie en curatie, positieve gezondheid, kwaliteit van leven.*
- Helpen minderheidsgroepen hun stem te vinden en hun identiteit uit te drukken
→ *Zelfredzaamheid, kansengelijkheid, emancipatie.*
- Op individueel niveau het respect voor anderen en het empathisch vermogen vergroten
→ *Sociale cohesie, polarisatiebestrijding.*
- Bijdragen aan het zogeheten innovatief vermogen van de samenleving
→ *Creatieve vaardigheden, 21st century skills.*
- Steden en stadswijken nieuw leven inblazen
→ *Leefbaarheid, aantrekkingskracht, veiligheid, grondwaardestijging.*
- Een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de creatieve industrie in een land
→ *Werkgelegenheid en economische spin-off.*
- Bijdragen aan het functioneren van democratische systemen
→ *Mediawijsheid, informatievoorziening, vertrouwen in de overheid.*

Publieke financiering

Publieke financiering van de culturele sector is hierbij een noodzakelijke voorwaarde, om de basis te leggen van een culturele infrastructuur en de kern van de culturele activiteiten”, aldus Vinkenburg. “Inkomsten uit bijdragen aan maatschappelijke opgaven zijn geen alternatief voor publieke financiering, maar een plus hierop die de sector kan versterken.”

Een groot deel van deze plus, de financiering van culturele bijdragen aan maatschappelijke opgaven, is nu al overheidsgeld. Het betreft met name culturele projectsubsidies, programma's en regelingen van overheden (rijk, provincies en gemeenten) en cultuurfondsen, zoals het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Mondriaan Fonds en het Fonds Podiumkunsten.

Cultuur is van grote betekenis voor de samenleving en wordt gezien als een goed of een dienst waarvan de overheid het gebruik wil stimuleren. Vanuit het perspectief van publieke waarde dragen de verschillende overheidslagen via subsidies en andere publieke middelen bij aan de culturele sector. In het geval dat de culturele sector erin slaagt in toenemende mate een bijdrage te leveren aan maatschappelijke opgaven, legitimeert dit de verhoging van publieke bijdragen, ook uit andere beleidsdomeinen. Daarbij stellen de onderzoekers dat het leveren en financieren van bijdragen aan opgaven nadrukkelijk niet alleen een taak en zorg zijn van de culturele sector en de beleidsmakers die zich met die sector bezighouden, maar ook en vooral van de

andere sectoren. In tegenstelling tot eigen inkomsten, komen de verdiensten van de maatschappelijke waarde vaak niet direct ten goede aan de culturele sector. Het zijn namelijk andere maatschappelijke domeinen en daarmee andere spelers in de samenleving aan wie de (maatschappelijke of economische) voordelen toevallen. Een praktisch voorbeeld is de zorgsector, waarvan de financiering is ingericht rond diagnose en curatie maar de interventies vanuit de culturele sector vooral bijdragen aan preventie en betekenisvol leven (positieve gezondheid). Het kan dus ook gaan om het beperken van maatschappelijke kosten in de toekomst. Hier verdient de culturele sector echter niet direct aan.

Binnen het cultuurbeleid is aandacht nodig voor het verruimen van de mogelijkheden om, als gesubsidieerde culturele instelling, meer en/of andere activiteiten te ontplooiën dan degene waarover met de subsidiegevers prestatieafspraken zijn gemaakt. Als zich een opgave of vraagstuk aandient waar een creatieve, waardevolle oplossing voor kan worden ontwikkeld, dan is het bevorderlijk als de instelling of de maker ruimte, tijd en middelen heeft om te werken aan oplossingen. Dat betekent ook ruimte om te experimenteren, te falen, een nieuwe weg in te slaan en alternatieven te verkennen. Een randvoorwaarde hiervoor is een structurele financiering vanuit overheden waarmee een duurzame en solide culturele basis geborgd is.

Vanuit deze infrastructuur kunnen in de kern culturele activiteiten worden gerealiseerd en kan als plus, met bredere finan-

ciering uit meer publieke bronnen, worden gewerkt aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven.

Partijen uit andere sectoren kunnen worden gestimuleerd om hun vragen duidelijk uit te spreken. Waar het nu over het algemeen de culturele sector is die het initiatief neemt om met creatieve oplossingen te komen, kunnen andere sectoren worden aangespoord om zelf onderwerpen en vraagstukken te formuleren en te agenderen, en om de culturele sector uit te nodigen aan oplossingen bij te dragen. Bovendien kunnen zij worden aangemoedigd om in hun financieringssysteem drempels weg te nemen voor het verstrekken van opdrachten aan creatieve partijen of voor het vergoeden van culturele interventies. De onderzoekers verwachten echter niet dat de andere sectoren zelf gemakkelijk komen tot vraagarticulatie en passende culturele partners vinden. Partijen als zorginstellingen, woningcorporaties, landbouwcoöperaties vinden de makers en culturele instellingen

niet vanzelf en bovendien begrijpen zij niet altijd elkaars taal en processen. Er zijn in het land goede ervaringen met intermediairs uit de landelijke, provinciale en lokale ondersteuningsstructuur. Ondersteunende instellingen, landelijk en provinciaal, bundelen ervaring, kennis, expertise en netwerk, bijvoorbeeld op het gebied van kunst in de zorg. Zij kunnen daarmee functioneren als aanjager en intermediair. Zij voorzien partijen uit andere domeinen van kennis over de waarde van kunst en cultuur en bijdragen die makers en culturele organisaties kunnen leveren aan opgaven in andere domeinen, waarmee samenwerking en opdrachtverschap worden gestimuleerd. Daarnaast verbinden zij maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven aan de culturele en de creatieve sector. In het kader van het stimuleren van maatschappelijk opdrachtgeverschap zijn deze rollen erg behulpzaam, zo niet onmisbaar, zowel voor de culturele sector als andere domeinen. Een succesfactor voor samenwerking is nabijheid.

10. Uitvoeringsagenda 2024-2028

In dit hoofdstuk hebben we een uitvoeringsagenda samengesteld. De agenda bevat alle voorgenomen nieuwe concrete acties die bij moeten dragen aan de ambities en doelen zoals we hebben geformuleerd in hoofdstuk 5 van deze nota.

In de agenda geven we ook een prioritering aan. We kunnen namelijk niet alles tegelijk. We willen beginnen met die acties die we belangrijkste vinden en/of waarop urgentie zit. Voor een deel zal dit ook in combinatie met andere beleidsvelden gaan. Zoals de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord waarin we de verbinding tussen het sociaal domein en cultuur aanhalen.

In de uitvoeringsagenda hebben we ook een begroting opgenomen waarin de financiële consequenties in beeld zijn gebracht, voor zover we die nu kunnen overzien. Daar waar we geen zicht hebben op de kosten, hebben we een PM-post geformuleerd. De dekking van de kosten voor deze nieuwe activiteiten vallen uiteen in drie categorieën:

1. Dekking is reeds voorzien in onze meerjarenbegroting 2024-2027.
2. Dekking komt uit de bestemmingsreserve Cultuur en het Cultureel Ontwikkelingsfonds.
In deze reserves zit in totaal eenmalig een bedrag van € 277.000.
3. Dekking moet gevonden worden waarvoor een financiële afweging volgt in de perspectiefnota.

UITVOERINGSPROGRAMMA CULTUUR 2024-2028

Ambities	Doelen	Nieuwe acties	Prioritering Hoog/ Middel/Laag	Financiële consequenties				
				Kosten		Dekking		
				€	S of I	Meerjaren- Begroting 2024	Bestemming- reserve Cultuur	Perspectief Nota 2024
De basis van de culturele infra-structuur is op orde	De basisvoorzieningen in de culturele infrastructuur in stand houden.	1. Extra subsidie voor instandhouding theater 't Mozaïek.	H	PM	S	80.000	-	PM
				PM	I	359.000		
		2. A) Nieuwe ontwikkelingen bibliotheekwerk volgen landelijke ontwikkelingen. In onze visie bibliotheekwerk 2024-2027 staan doel en opdracht beschreven. B) Extra subsidie voor onontkoombare kostenstijging in 2024.	M	16.000	I	16.000	-	-
			H	71.000	I	71.000	-	-
		3. Museum Kasteel Wijchen beheert de gemeentelijke archeologiecollectie in het depot in het koetshuis. Er is een onontkoombare kostenstijging voor beheer.	H	PM	S	-	-	Ter afweging in de perspectiefnota
		4. A) Ondersteuning documentatiecentrum historische vereniging; en Onderzoek naar structurele oplossing. B) Indexering structurele subsidie.	H H	7.000 1.000	I S	- -	7.000 -	Ter afweging in de perspectiefnota
	Een sterker cultureel netwerk door het creëren van een cultuur platform.	5. A) Kwartiermaker aanstellen die behoefte ophaalt vanuit het culturele veld en aansluiting onderzoekt met sociaal domein; Kwartiermaker treft voorbereidingen voor B). B) Het inrichten van een cultuurplatform en inzet van een combinatiefunctie "cultuurcoach", te koppelen aan het Cultuurknooppunt.	H H	30.000 48.000	I S	- 48.000	30.000 -	-

De basis van de culturele infra-structuur is op orde	Meer beleving van ons erfgoed in combinatie met het landschap geeft karakter aan onze gemeente en kan haar identiteit versterken.	6. Het Romeins verleden in Wijchen meer zichtbaar maken (aansluiting op Masterplan van GMR).	M	20.109	I	20.109	-	
		7. Het thema (de strijd tegen het) water meer zichtbaar maken. Zoals de waternoodramp in Maas en Waal van 1926.	M	10.000	I	-	10.000	-
		8. We onderzoeken hoe we archeologie voor jongeren aantrekkelijker kunnen maken.	L	5.000	I	-	5.000	-
Ieder kind kan deelnemen aan een breed en hoogwaardig aanbod van cultuur-educatie	Een sterke positie van cultuureducatie.	9. Samen met het onderwijs cultuureducatie stevig verankeren in het curriculum via een mission statement (cultuureducatie behoort tot de basisvaardigheden), inclusief een doorgaande leerlijn PO-VO.	M	0 Inzet uren	I	-	-	-
		10. De positie van het cultuurknooppunt als de cultuur-educatiemakelaar verder verstevigen, door onder andere regionale verbreding. Ook huisvesting van het Cultuurknooppunt hoort hierbij.	M	13.750	S	13.750	-	-
		11. We onderzoeken hoe we de toegankelijkheid van muziekeducatie kunnen borgen, of de huidige systematiek nog voldoet bij de behoefte naar muziekeducatie, en hoe wetalentontwikkeling kunnen stimuleren.	L	0 Inzet uren	I	-	-	-

De sociale binding en het welzijn van onze inwoners versterken door cultuur-participatie	Versterken van de structuur voor amateurkunst-beoefening.	12. Het inzetten van een combinatiefunctie verenigingsondersteuner voor de amateurkunst verenigingen (inclusief erfgoed verenigingen). Ter ondersteuning van bestuurlijk-organisatorische vraagstukken en het vrijwilligersbeleid.	H	30.000	S	30.000	-	-
	Meer verbinding maken met het sociaal domein.	13. We maken een plan voor integratie van cultuur met het sociaal domein. Dit is gekoppeld aan ons uitvoeringsprogramma van de "brede SPUK" GALA.	M	Onder-deel van 5A)	I	-	-	-
		14. Cultureel ontwikkelfonds ter versterking van de binding cultuur met sociaal domein (zie ook nr. 15). Uit het fonds projecten ondersteunen; bijdrage als eenmalige impuls.	M	160.000	I	-	160.000	-
		15. We zien potentie in de ontwikkeling van bestaande initiatieven klassieke muziek festivals van nationaal niveau, ook te koppelen aan cultuurparticipatie ouderen en jongeren alsmede in talentontwikkeling.	M	60.000	I	-	60.000	-
	Meer cultuurparticipatie door jongeren.	16. Deelname aan Kunstbende, om jongeren beter te bereiken.	H	3.000	I	3.000 (in Begroting 2023)	-	-
		17. Young Wijchen inbedden in de culturele infrastructuur, als onderdeel cultuurplatform. Voor de behoefte aan cultuurparticipatie onder jongeren, levert dit een plan van aanpak op hoe cultuurparticipatie onder jongeren verder te vergroten.	H	5.000	I	-	5.000	-

	Minder drempels	18. Stimuleren cultuurdeelname in de vrije tijd onder ouderen door deelname aan Max Vitaal.	M	3.000	S	-	-	Ter afweging in de perspectiefnota
TOTAAL INCIDENTEEL met dekking						469.109	277.000	
TOTAAL STRUCTUREEL p/j met dekking						171.750		

Voor de actiepunten 1 en 3 hebben we de kosten nog niet definitief. Als onderdeel van de basis vinden wij het belangrijk dat hierover in 2024 een financiële afweging wordt gemaakt op basis van een voorstel aan de gemeenteraad. Een voorstel voor het theater volgt in februari 2024. In de meerjarenbegroting is reeds rekening gehouden met een uitzetting. De beheerkosten voor onze archeologische collectie betrekken we in de perspectiefnota (huidige kosten voor beheer zijn € 7.000).

Gewenste actiepunten waarvoor geen dekking is en waarvoor te zijner tijd een financieel voorstel volgt.

Ambities	Doelen	Nieuwe acties	Prioritering Hoog/ Middel/ Laag	Financiële consequenties		
				Kosten		Geen dekking
				€	S of I	In een later stadium af te wegen en te besluiten.
De basis van de culturele infra-structuur is op orde	Meer beeldende kunst in de openbare ruimte.	19. Een kunstwerk toevoegen in Huurlingsedam. Inschatting kosten €80k	L	PM	I	Al naar gelang de ambitie is om een kunstwerk toe te voegen, kan hiervoor budget beschikbaar gesteld worden via een apart voorstel.
		20. Een kunstwerk toevoegen in Wijchen-West.	L	PM	I	Al naar gelang de ambitie is om een kunstwerk toe te voegen, kan hiervoor budget beschikbaar gesteld worden via een apart voorstel.
	Meer beleving van ons erfgoed in combinatie met het landschap geeft karakter aan onze gemeente en kan haar identiteit versterken.	21. Het Romeins verleden in Wijchen meer zichtbaar maken (aansluiting op Masterplan van GMR).	M	PM	I	Al naar gelang de ambitie is om het Romeins verleden meer te verbeelden kan extra budget beschikbaar gesteld worden via een apart voorstel.

